

2013

Vildbjerg gennem 100 år.

Revy og Dilettant i Vildbjerg

Vildbjerg Tennisklub ca. 1938 til 2013

Skoler og undervisning i Vildbjerg sogn

Landmandsliv

Ung i 1900-tallets begyndelse (Margrethe Tjagvad)

Lidt om Tyende (piger og karle)

Billeder fra årets gang 2012 - 2013

Indholdsfortegnelse	side
Vilddbjerg gennem 100 år	
v/ Arne Sørensen og Jens Kristensen	2
Revy og Dilettant i Vilddbjerg	
v/ Frank Guldager og Kristian Mosekjær	15
Vilddbjerg Tennisklub ca. 1938 til 2013	
v/ Jens Kristensen	26
Skoler og undervisning i Vilddbjerg sogn	
v/ Karl Gregersen	31
Landmandsliv	
v/ Henry Rasmussen og besøgsven Frank Guldager	45
Ung i 1900-tallets begyndelse (Margrethe Tjagvad)	
v/ Birthe og Knud Sørensen	53
Lidt om Tyende (piger og karle)	
v/ Niels Korshøj	65
Glimt fra året 2012 – 2013 fortalt i billeder	

Lokalarkivets adresse:
Burgaardsvej 8, 7480 Vilddbjerg
Tlf. 97 13 31 29

FORORD.

Årsskriftet for 2013 fra Lokalkivet i Vildbjerg adskiller sig lidt fra de forrige ved, at vi nok er gået lidt udenfor det rent lokale i enkelte artikler, men alligevel således, at indholdet kan overføres til vore lokale forhold.

Vi har stadig holdt fast ved de traditionelle afsnit med glimt af begivenheder i de seneste 100 år, adskilt i 4 afsnit, der hver dækker 25 år.

Billedafsnittet med, hvad der er sket i det forløbne år, er også bibeholdt.

Det skal nævnes, at Arkivet har bidraget aktivt og praktisk i de byvandring, der har været gennemført med succes sammen med Frank Guldager.

Vi har også forsøgt at udbrede kendskabet til, hvad vi går og laver ved arrangementer i Den gule Bygning.

Endelig, vil vi igen opfordre til, at det bliver gjort almindelig kendt, at vi – med glæde – modtager erindringsnotater, fotos, familiehistorier og andet. Det behøver ikke nødvendigvis at være ældre ting, idet det der foregik i går og i dag jo også er/bliver historie.

GOD FORNØJELSE MED LÆSNINGEN !

Karl Gregersen

Knud Sørensen

Jens Kristensen

Arne Sørensen

Kristian Mosekjær

Niels Korshøj

Vildbjerg gennem 100 år.

v/ Jens Kristensen og Arne Sørensen

Vildbjerg for 100 år siden - 1913

Finansloven

Folketinget.

2. Behandling. — 3. Dag.

Et forholdsvist frebelig Debat om
Landbrugsmønstrets Budget.

København, Torsdag.

Folketingets Torsdagsmøde afsluttes af 2. Behandling af Landbrugsmønstrets Budget. Naar man minder de Størmere, der har raset over dette Afsnit af Finansloven i tidligere Aar, var Debatteu nu kun at ligne ved en sagte Sufsen af en mild Aftenbrise. Helt var Menighedsforfættelighederne selvfølget ikke udjævnet, men det var dog let fende- ligt, at den Kritik, der kommer fra radi- kal og socialdemokratisk Side, nu er langt mindre voldsom end tidligere; So- cialdemokraterne synes ikke mere at have Vejr i Bangerne til at puste ny Vøllo- ner op, og de Radikale synes ikke mere færlig tilbøjelige til at puste med.

Bekendtgørelse

fra

Sogneraadene.

I Henhold til § 22 i Lov om Ind- omst og Formuestat til Staten af 8 Juni 1912 opfordres hermed alle de Personer, Dødsboer, Selskaber og For- ninger, der skulle ansættes til Stat- kommunerne i Hammerum Herred, til at angive deres Indkomst og Formue- Overensstemmelse med nævnte Lov- is 4, 5 og 6 jfr. § 9 samt §§ 12 og 3 jfr. § 16. De i § 22 ommeldte Blanketter til Selvangivelse vil blive idsendt senest den 15. Januar d. A.

Idet Kommunernes Velære herve opfordres til at udfylde disse Blanket- ter og inden 1. Febr. næstf. — dog so- de, som føre autoriserede Handelsbøge- enest 15. Febr. — indsende samme til Sogneraadene — for Hernings Ved- kommende Kommunekontoret — bemær- kes: at Angivelsen skal underskrives af den Stattepligtige selv eller hans Fuld- nægtig, Børge eller Formynder og, inde- holdt Oplysning om Antallet af de Stattepligtiges Børn under 15 Aar.

Undbladelse af at udfylde disse Selv- angivelser medfører Indskrænkninger- Retten til at fremsætte Indsigelse mo- Statteansættelsen, og uligtig Angivelse paadrager Strafsansvar.

Saaferit nogen Stattepder ikke sene 15. Januar har modtaget Blanket til Selvangivelse, vil saadan kunne afse- les hos Sogneraadsformændene. 22

Den 10. Januar 1913.

Samtlige Sogneraad
i Hammerum Herred.

Det er indlysende, at

Vildbjerg Modemagasin

har altid

det bedste, altid det nyeste og er altid billigst

paa Grund af

**kontante Indkøb, kontant Salg,
smaa Omkostninger og skarp Kalkulation.**

Den 14. Januar begynder Kursus i alle almindelige og finere Haandarbejder for Voksne og Børn.

Alle tiloversblevne Vinterhatter og en Del færdige Broderier udsælges særligt billigt.

123

Vinteren er kommen, den tøved længe,
ej mere Dreng eller Pige med Hovedet vil hæng
Nej! Nu Slæden de vil have frem,
og mangles den i noget Hjem,
er det givet, at en saadan de billigst faar,
naar bare de til Herning Isenkramforretning gaar
Herluf Melchiorson.

Vildbjerg for 75 år siden - 1938

Overenskomst mellem Teglværksejer J. Bækgaard Jensen, Møltrup
Teglværk og Dansk Arbejdsmands Forbund, Vildbjerg Afdeling.

§ 1. Parterne er enige om, at tiltræde den mellem Kalk og Teglværksforeningen af 1893 og Dansk Arbejdsmarkeds Forbund til enhver tid gældende Overenskomst, ligesom Septemberforliget af 1899 også er gældende.

§2. Den normale arbejdstid er 8 Timer daglig og lægges mellem kl. 7 og kl. 17.

§3. Timelønnen er 105 øre i Timen. Overarbejde betales den første Time med 25% for den anden Time 33 1/3% og for den 3. Time 50%. Derudover samt for søn- og helligdage 100 %.

§4. Maskinsten: betales med 62 øre pr. 1000 sten pr. Mand.

Håndstrygeriet : Håndstrygeren betales med kr. 3.48

Disketrilleren betales med henholdsvis Kr. 2,94 – 3,21

Rørpriser ved Maskinen:

2" rør betales med 96 øre pr. 1000 Sten pr. Mand

2½ " " " " 112 " " " " " "

3" " " " 135 " " " " " "

Fra og med 4" rør betales med Timeløn

Rankling og Klampning betales ligeledes med Timeløn.

§ 5. Ovnarbejde betales med kr. 9,31 pr. Kammer.. såvel for Indsætning som for Udtrilning.

Brænderne betales med en fast Ugeløn af kr. 53,43 for treskiftet Vagt . Såfremt en af Vagterne lægges fast, fordi Ejeren eller hans Stedfortræder selv passer Fyret, betales et tillæg efter aftale med de to andre brændere, dog ikke over 5%. Der beskæftiges fortrinsvis Medlemmer af Dansk Arbejdsmands Forbund.

Som Regler for behandling af faglig Strid, gælder den mellem

Hovedorganisationerne senest vedtagne Norm.

Denne overenskomst træder i Kraft 1. april 1938, og kan af begge Pater opsiges i henhold til Forligsforslaget af 20 . marts 1938, under D, (Fællesbestemmelser).

Vildbjerg Marked

i Dag var kun tilført en Snæs Kælvekreaturer og lidt Græskvæg samt enkelte Plage. For Kælvekvæg betales 250—320 Kr. Handelen med Græskvæg var uden Betydning.

Kun 48 Veteraner er tilbage fra 1864, og deraf lever de 17 udenfor Laandets Grænses.

Den ældste er Jes Peter Jessen, der bor i Tyskland, og som fylder 102 Aar den 25. Juli. Den yngste er Løjtnant Bloch i Australien; han er kun 94 Aar.

Den iornemste af Veteranerne er Generalmajor Johan Frederik Hegermann-Lindencrone, som den 17. December fylder 98 Aar. Foruden Generalmajoren og den 97aarige Oberst Pontoppidan, der bor i Taastrup, findes der ingen Officerer fra Krigen.

Svinekort maa ikke tilbageholdes for Skat.

Forskellige Sogneraad har ment sig berettiget til at tilbageholde Svinekort til Landbrugere, som ikke havde betalt deres Skat.

Denne Fremgangsmaades Berettigelse har man imidlertid betvivlet, og Spørgsmaalet har været forelagt Indenrigsministeriet, der efter at have drøftet det med baade Landbrugsministeriet og Justitsministeriet nu meddeler, at man er kommet til det Resultat, at „særskilt Retsforfølgning mod Svinekort ikke kan foretages, da Kortene maa anses som Tilbehør til de paagældende Landbrugsejendomme“.

Det vil altsaa i Praksis sige, at et Sogneraad ikke er berettiget til at foretage nogen Tilbageholdelse af Svinekortene.

Imidlertid har man ikke i Ministeriet været helt sikker paa, at man har Ret, og til Afgørelsen er føjet en Bemærkning, der antyder, at Sagen maaske henhører under Domstolenes Afgørelse.

Husmandsproblemer

Ringkøbing Amts Husmandsforeninger drøftede i gaar problemerne paa et møde i Vildbjerg

Paa Vildbjerg Hotel havde oplysningsudvalget for Ringkøbing amts husmandsforeninger i gaar arrangeret et heldagsmøde med ædruerede foredrag og efterfølgende debat om husmandsproblemerne.

Der var inviteret damer med, som skulde have et særskilt foredrag af fru pastor Pedersen, Dejbjerg, men da foredraget efter talerens mening ogsaa kunne have adresse til mænd, besluttedes det at iade foredraget holde for hele forsamlingen. Emnet var: „Den gyldne hverdag“, og foredraget blev holdt paa en let og interessant maade isprængt muntre sidebemærkninger.

Formanden for Ringkøbing amts husmandsforeninger, Johannes Pedersen, No, holdt derefter indledning for senere diskussion om husmandsforeningernes opgaver og fremhævede straks, at spørgsmaalene var mange og vanskelige at besvare paa nuværende tidspunkt, hvor forhandlingerne foregaar.

Efter talerens indlæg havde flere af tilhørerne ordet med yderligere spørgsmaal. Adolf Hansen, Skarhild, efterlyste rimelig vurdering til grundskyld og var forternet over betegnelsen kohaletilskud.

Jacob Korshøj, Vildbjerg, var glad for, at husmændene ikke havde tabt ansigt og troede ikke paa, at strukturrendring var nødvendig, idet det nok skal rette sig selv. — Der er brug for de smaa brug med god økonomi, og dem maa der ikke ses ned paa i det brede lag. Kontant tilskud til sælgeren giver ingen administration. Hjemmemarkedsarbejdet er i orden, saa mange som muligt skal bruge saa meget som muligt, og kompensationsstilskud skal kun ydes de virkelige

landmænd. Det er kontante penge, vi vil have, og kan andelselskaberne ikke klare sig for koncernerne, er det nok fordi de ikke har været vaagne.

Taleren takkede for de faldne udtalelser og svarede, at vi nok kommer ind under en beskatningsform, der er ens og mere retfærdig, og det gælder om paa nuværende tidspunkt at lave saa megen halloj som muligt. Det er sikkert rigtigt, at andelsbevægelsen har været ved at falde i søvn og er ikke fulgt med i udviklingen.

Eftermiddagsmødet

Til eftermiddagens møde var foredragsholderen folketingsmedlem Aage Fogh, der redegjorde for jordlovsforhandlingerne.

Taleren vurderede spørgsmaalet saaledes, at vi stadig regner med at komme i fællesmarkedet og nævnte, at det var en afbrænder, at en sammel mand efter 20 aars noget i modvind, men herved bliver der slet ikke tale om stavnsbaand, som nogle paaberaaber sig, men bestemmelsen er tænkt som et værn imod udenlandsk køb og kapitalanbringelse.

Efter kaffepausen blev der fra flere sider fremsat kommentarer og rettet forespørgsler til taleren.

Mads Stig Steffensen, Naur, omtalte jordproblemerne med tyskernes køb af Jylland og københavnerens køb af Sjælland, samt stavnsbaandet, og han var mest bange for bestemmelsen om ^{forbrugsret} forbrugsret. Han troede ikke, at afskaffelse af ejendomsskatterne var rigtig og fremhævede, at der burde være mindst 3 mand om indstilling til jordlovsudvalget, naar jord skulde overtages, og han mente, at forslagene kunne gøres mere enkle.

Sigfred Maul, Bording, var bange for jaakeri med lovforslagene, der nøje maatte gennemtænkes, og det er urigtigt, at landmandens kaar stadig skal være de ringeste. Han troede ikke paa, at strukturrendring ville gavne, for hvor skulde den overflødige folkemængde anbringes, vi trænger til omtanke, og det var maaske godt, at der blev spændt ben for vor optagelse i fællesmarkedet.

Johannes Pedersen, No, mente, at samdrift over 8 aar ikke var noget værd af betydning, at oms havde irriteret alle, og at administrationen heraf navnlig paa byggeomraadet med kvadratmeterstilskudet kunne være gjort simplere og billigere.

Konsulent Nørhild, Aulum, gav medhold i, at jordlovene skulde varetage landets interesser, saa byerne ikke blev skattely.

Niels Chr. Nielsen, Snejbjerg, havde svært ved at forstå, at lovforslagene kunne stemme overens med Rom-traktaten, og han frygtede kapitalanbringelse i jord i spekulationsejemed. Det gælder om at værne de smaa brug, og det har aldrig været mere nødvendigt end i dag.

Folketingsmedlem Aage Fogh besvarede de stillede spørgsmaal og gjorde nærmere rede for forskellige synspunkter, idet han gjorde opmærksom paa, at husmændene var talstærke og let kunne gøre indflydelse mere gældende, og han anbefalede regnskabsføring, hvortil staten yder 70 pct. tilskud, og taleren sluttede med at udtale, at der ikke er noget, der taler for nedlæggelse af husmandsbrugene.

Oplysningsudvalgets formand, Søren Jensen, Vodstrup, havde deltagerens tilslutning, da han takkede talerne for de udmærkede og interessante foredrag.

Trøste os med Erik Eriksens ord

Redaktør Helge Steincke skriver i Berlingske „Aftenavis“ (K) bl. a.:

Gjorde fjernsynet rigtigt ved at transmittere det hele? Ja, naturligvis. Det er rimeligt, at saa mange som muligt faar lejlighed til saa godt som muligt at følge med i en debat, der er saa afgørende for saa mange.

Hvad enten man mener det ene eller det andet om de indtryk, man fik, saa gør fjernsynet rigtigt. Blot skulle det have haft aandsnærværelse nok til, før de ordinære sendetider, at have meddelt, at det normale program var aflyst, og at Folketinget havde indtaget skærmen for hele aftenen. Det havde været et rimeligt hensyn at vise. Men de vrede seere skal gøre sig klart, at landets øjeblikkelige stilling maa være vigtigere stof i et fjernsyn end en fransk film.

Og saa skal vi alle huske og trøste os med, hvad Erik Eriksen har sagt om transmissioner: — De giver ikke det rette billede af det daglige, gedigne arbejde, vi udfører herinde. •

Kendte ikke statsministeren

Sore Amtstidende (V) refererer fra et møde i Kirke Stillinge, hvor der blev talt af folketingsmand Vagn Bro:

Jeg har et eksempel paa en ung mand, der paa en session blev spurgt om, hvem der var landets statsminister. Han anede det ikke. Det stod ikke i de kulerte blade. Det gjorde ikke noget til sagen, at han vidste, hvem der var politimester i Køge Politikreds. Jeg havde lige givet ham en bøde for at køre uden cykellygte! Æret være aftenskoler, efterskoler og ungdomsskoler, men flere burde erkende, at der til magt og ansvar ogsaa hører en personlig overbevisning. Denne unge mand mangler kun to aar i at have valget

Gymnastikopvisning i Vild- bjerg

Ved gymnastikopvisningen i Vildbjerg i aften deltog 6 hold med ialt 110 deltagere. To drengehold lededes af Gert Jensen og to smaa-pigehold af Ruth Pedersen. Frede Gaarskær ledede karleholdet og Annelise Poulsen pigeholdet. Gymnastikopvisningen havde samlet 150 tilskuere. Om aftenen var der afskudningsfest paa hotellet, hvor lederne fik overrakt gaver.

Vildbjerg for 25 år siden – 1988

Betjent giver forældre en opsang.

Kontrolbesøg på Vildbjerg Skole viste, at det var galt med alt for mange cykler

Landpolitiassistent Erland Mikkelsen, Vildbjerg, er godt sur.

Hans eftersyn af 180 cykler på Vildbjerg Skole forleden viste, at hele 103 cykler ikke opfyldte lovens krav - især med hensyn til lygter, reflekser og klokker.

De 103 fik hver især en seddel med hjem til forældrene, hvori der udtrykkelig stod, at Erland ville kikke på cyklerne én gang til i onsdags.

Og hvad sker der, da Erland Mikkelsen gennemgår de 103 cykler påny?

Den er stadig gal med hele 44 af dem.

- Og så er det, jeg spørger mig selv: Hvad er det hele så værd?

- Det drejer sig om børnenes sikkerhed

- Hvis forældrene har samme indstilling som mange af børnene - at det bare drejer sig

om at unddrage sig skolen og politiets eftersyn, så er der noget, de totalt har misforstået, siger en opbragt Erland Mikkelsen.

- Det må jo skyldes, at forældrene prioriterer andre ting højere end børnenes sikkerhed i trafikken, siger han og peger på, at mørketiden er

over os. Snart skal der lys på cyklerne hver morgen på vej til skole.

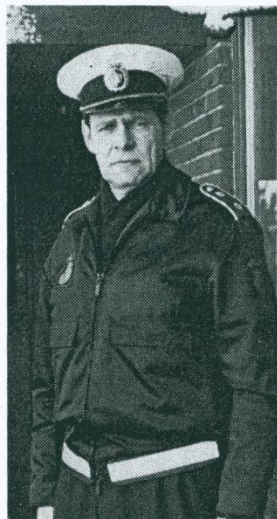
- Mange gange kører de jo rundt om aftenen, hvis de skal på indkøbstur, eller hvad de nu skal. Og der skal de jo have lys på, betoner Erland Mikkelsen.

- De forældre, der råber op om sikkerhed på vejene og flere cykelstier og render kommunen på dørene - det tjener jo slet ikke noget formål, at kommunen hører efter det, hvis de samme forældre ikke selv vil yde noget som helst, siger Erland Mikkelsen.

Erland Mikkelsen fortæller, at der er forskel fra skole til skole. Han har allerede været på eftersyn på Kildebakkeskolen uden problemer. Vildbjerg Skole har som nævnt stadig cykler, der ikke er i orden. Og nu kommer turen til kommunens andre skoler.

- Det er da ikke for meget at forlange, at vi på denne måde sikrer os, at alle cyklerne i alt fald én gang om året er i orden. Og nu kommer turen til kommunens andre skoler.

- Så fortæller de, at de bruger disse moderne batterilygter,

Landpolitiassistent Erland Mikkelsen, Vildbjerg, - giver forældre en ordentlig opsang med hensyn til fejl og mangler ved børnenes cykler.

men altså lige i dag har glemt lygterne hjemme. De er sådan set også i orden, men så spørger jeg dem jo, hvor de vil sætte lygterne fast på cyklen, for jeg kan jo se, at der ikke er sat noget beslag på cyklen, fortæller han.

Præsenterer de nye – gamle Vildbjergbog

Over halvdelen af oplaget allerede solgt

Genoptrykket af de to gamle sognebøger fra Nøvling og Vildbjerg ser på forhånd ud til at blive en solid succes. Forhenværende apoteker Niels Kjærgaard Kristensen, lokalhistorisk arkiv i Vildbjerg, fortalte ved præsentationen af det nye genoptryk på rådhuset i Vildbjerg i går, på over 350 af det samlede

oplag på 700 stk. allerede er solgt i forudbestillinger.

Borgmester Jens Pedersen roste det arbejde, der foregår rundt i de lokalhistoriske arkiver.

- Jeg følger sommetider, jeres store arbejde ikke rigtig værdsættes. I går og arbejder i det stille. Men I skal vide, at vi er nogen, der går og værdsætter

det arbejde, I udfører, sagde borgmesteren og kom så med opfordringen til de to lokalhistoriske arkiver om at gå i gang med perioden fra 1920'erne fra Konrad Understrups gamle bøger udkom første gang, og op til i dag. Vildbjerg lokalarkivs formand, forhenværende politiasistent N. C. Petersen, for-

stod godt borgmesterens interesse, men mindede om »At der i de 65 år nok er sket mere end nogensinde for i menneskelivets historie«. Han fortalte, at det vil være en opgave, som er for stor for en person. Men man er gået i gang, en arbejder med landbrug, en med handel og så videre.

Dygtigt virke for Trehøje kommune gennem 25 år

Kommaldirektør Verner Ebdrup, kunne ved sit 25 års jubilæum for sin ansættelse ved Trehøje kommune konstatere, at han ikke alene er en kendt udadvendt person, og det betød stort recepti-
onsbesøg, men han fik også roser med på vejen for at have udført et dygtigt virke for Trehøje kommune gennem de 25 år.

Borgmester Jens Pedersen talte ved receptionen, som kommunen holdt for Ebdrup i administrationsbygningen. Borgmesteren sagde bl.a., at det har været en fremsynet Vildbjerg-Nøvling kommunalbestyrelse, som i 1963 valgte at ansætte en 28-årig til kæmner. Når man nu ser i bakspejlet, er det tydeligt at se, at det var en dygtig og initiativrig kæmner, der blev ansat.

Med ved receptionen var to personer, som havde været med til at ansætte Verner Ebdrup i sin tid, nemlig dengang sognerådsformand Carl Pedersen og Richard Bakbo. Carl Pedersen talte iøvrigt og

omtalte her specielt ansættelsen dengang.

Borgmesteren Jens Pedersen sagde, at Verner Ebdrup er særdeles initiativrig, ja der dukker hurtigt nye ideer op. Nogle af dem bliver »solgt« til vi politikere, mens andre må smides direkte i affalds-
kurven.

Han omtalte Verner Ebdrups balancekunst omkring det administrative i kommunen, idet Ebdrup har personalet på den ene side, og vi politikere på den anden side, og så kommunens befolkning hele vejen rundt.

Jens Pedersen sagde videre, at Verner Ebdrup viser og altid har vist stor loyalitet overfor politikerne.

Borgmesteren udtrykte slut-
telig i sin lykønskning håb om, at Verner Ebdrup kunne fortsætte i samme spor i de sidste seks år som kommunaldirektør.

Det sidste blev forklaret med, at Ebdrup ofte pointerer, at han holder ved 60-års alderen, så det ligger uden tvivl fast, men lad os se til

Vildbjerg produkter kommer vidt omkring.

Selvfølgelig er ingen del af verden en afkrog - og da slet ikke når firmaer i Vildbjerg sælger varer til den pågældende egen.

Men det er nok alligevel de færreste som mener, at Kodiak-halvøen i Alaska er verdens centrum.

Havnen på den yderste af øerne kaldes med ægte amerikansk realisme, Dot-harbour («Punktum-havn»).

Hvis man i dag tager til havnen på selve Kodiak-halvøen, og fortæller man kommer fra Vildbjerg i Danmark, ved adskillige beboere hvad der snakkes om. Til hjælp skal man måske lige nævne Blue Line og Brdr. Markussens Fabrikker.

Som de eneste udlændinge deltog direktør Jens Markussen sammen med ni andre danske firmaer inden-

for fiskerisektoren i en udstilling i Kodiak sidst i marts måned.

- Det siger jo næsten sig selv, at når man er de eneste udlændinge, får man betydelig mere opmærksomhed på sådan en udstilling, fortæller Jens Markussen.

Han fortæller også, at grunden til, at Brdr. Markussen interesserer sig for lige netop Kodiak-halvøen er, at fiskeriet er i udvikling i området. I dag har Alaska 200 sømiles fiskerigrænse, og det betyder at de russiske og japanske fiskere som før drev stort fiskeri i området, er lukket ud. De lokale fiskere drev før mest fiskeri efter laks og Kings-crab.

- Jeg må hellere lade være med at fortælle, hvor store de krabber er. Så siger alle bare, at jeg har vist været for længe udenlands, siger

Jens Markussen spøgefuldt.

Men uanset om krabberne er store eller ej, sker der i disse år en udbygning af det lokale fiskeri i området, og nu efter et betydelig bredere sortiment af fisk. Dermed bliver området kunder for dansk fiskegrej til for eksempel trawl.

Jens Markussen vurderer, at turen til Kodiak Island har været så vellykket, at man vil deltage i udstillingen næste år igen.

- Det skylder vi dem deroppe med den modtagelse vi har fået, siger han.

- Klimaet i marts i Alaska er nogenlunde som herhjemme. Det er mildt, og jeg fik ikke brug for vintertøj, undtagen da vi mellemlandede i en lufthavn inde i landet. Der var det var koldt, fortæller Jens Markussen.

Blücher metalvarer på sovjetisk byggeudstilling.

En Vildbjerg-virksomhed har nu store chancer for at få gang i eksporten til det sovjetiske marked.

Det er Blücher Metalvare A/S, som er inviteret til at deltage i den store byggeudstilling Injilby 88 i Moskva i begyndelsen af september.

Virksomheden, som har godt 100 ansatte og omsætter for omkring 70 mio. kr. om året, producerer afløbsrør, riste og lignende i rustfrit stål. Den første eksportordre på knap en mill. kr. til Sovjetunionen er klar til levering, og det gælder et nyt hotelbyggeri i Moskva.

Kontakten til det sovjetiske marked er etableret via en af virksomhedens forhandlere i Finland, som har fået stillet en stand til rådighed på Moskva-udstillingen - udelukkende med varer fra Vildbjerg-virksomheden.

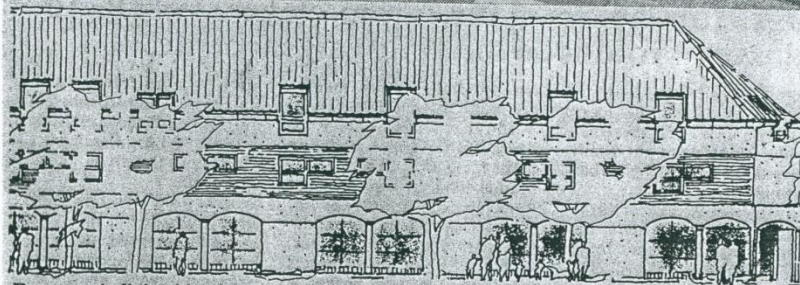
- Når vi overhovedet er kommet i betragtning, hænger det sammen med, at der ikke produceres tilsvarende produkter andre steder i Europa. Samtidig har vores finske forhandler fået en tilbagemelding om, at man i Sovjet finder vore produkter både hygiejniske og monteringsvenlige, siger salgschef Ole Laier fra Blücher Metalvare. Firmaets produkter er specielt tilpasset etage- og industribyggeri. Om der nu for alvor kommer gang i eksporten til supermagten mod øst, tør Ole Laier dog ikke spå om.

Rimelig heldig 50-årig

Mange mødt op, da isenkræmmer Frank Guldager i går holdt 50 års fødselsdag med åbent hus i privaten på Agårdsvej. De øvrige fra Vildbjerg revyen var der selvfølgelig, og efter fødselsdagssangen stod en rimelig heldig 50-årig omgivet af revyens fire piger, fra venstre Jette Nowack, Ida Andersen, Frank Guldager selv, Gerda Frøelund og Esther Stiesdahl. Frank Guldager fik også overrakt revyholdets gave. En rigtig rumsterstang, og han blev naturligvis lokket til at give et nummer.

Hjørnet af Søndergade og Østergade

Der er nu indløbet klage over planerne om de nye butikscenterplaner på hjørnet af Søndergad og Østergade i Vildbjerg.

Revy og Dilettant i Vildbjerg.

v/ Frank Guldager og Kristian Mosekjær.

Der er spillet revy og dilettant i Vildbjerg i mange år.

I Vildbjerg Lokalkarkiv har vi revymanuskript fra 1905, og denne har et helt specielt navn nemlig ”Ruskomsnusk af 1905” . Ser man i Dansk Synonymordbog om betydningen af dette ord, står der: sammenblanding, virvar m. m.

I arkivet kan vi ikke se, hvem der har spillet rollerne i revyen. I manuskriptet står dog, at Andreas Jensen har skrevet revy, A. J. var isenkræmmer, der hvor vi finder **Imerco** i dag.

Emil Tellefsen, 22-årig kommis hos Meldgaard er også nævnt. Måske var han medforfatter

I revyen er der nævnt flere vildbjergborgere f. eks.: tykke Krabbe, der var hotelejer, købmand Meldgaard og flere.

Nedenstående er stof fra revyen 1905:

*Af Stausbøll her i Byen, bli'r der rejst en Statue
Andreas Jensen gi'r sig til at forfatte en Revue.
Smed Jacobsen kommer meget, meget højere op i Skat
Og Madammen tilbringer en meget rolig Nat.
Og Tellefsen han bli'r Digter stor,
Bli'r Henrik Ibsens lille Bror,
Og inden mange Aar, der går,
Vor Degn et Forsvarsministerium får;
Men han er s'gu for resten ligeglad.
Gu' er han ej.*

RUSKOMSNUSK

eller

Vildbjerg 1905.

Tror du virkelig jeg forlover
Mig med en, jeg ej har kær,
Nej det virkelig ej jeg vover,
De er mig for stor og svær;
Nej, enhver fornuftig Pige,
Hun maa sige: jo, som saa,
Jeg vil ha'e en Mand, jeg lige
Netop — ka' ha' Krammet paa.
Saadan en lille bitte en
Forvolder ingen Men,
Saadan engang en lille bitte, bitte, bitte en.

Vi en Banegaard har faaet,
Foran Byen er dens Plads,
Men hvorfor har man ej forstaaet
At gøre Folk lidt mer tilpas.
Den har Spidser, mange Takker
Og mangler kun Balkon,
Men dens Mening, tror jeg, knap er
Bare den at være fjong.
For den er jo ganske pæn,
Men man kan næsten ikke se'en,
Det er nemlig saadan en lille bitte osv.

Om Aftenen, naar Kafeen
Bli'r lukket, Folk gaar hjem,
Kan man undertiden se en
Bjørn, der er lige lovlig slem.
Straks Lauritz Krogh noterer,
Snart man en i Retten ser,
Hvor Forklaring han leverer,
Om Forladelse jeg ber,
For der var ikke noget ve'en,
Man ku' næsten ikke se'en,
Det var kun en ganske lille bitte osv

Ca. 1915 blev der spillet dilettant, på Vildbjerg Hotel. På billedet vi har, er der kun navngivet én person nemlig Jacob Korshøj, der sidder i midten af billedet. og hvor vi ikke kender de øvrige personer.

År ? Dilettant afholdt på Knudsens Hotel i marts måned. Hvem er spillerne ? Sufflør Arne Kristensen, St. Trøstrup.

1931. Dilettant afholdt på Knudsens hotel i marts måned. Et stykke: "Kærlighed i Sengeløse" og et andet stykke "Dydsdragonen". Billetpris 1 kr. Det var "Arbejdsmændenes Fagforening" og "Socialdemokratisk Fagforening", der stod for opførelserne. Begge stykker spillede samme aften.

1934. Ungdomsforeningen opførte i Forsamlingshuset 11. og 18. febr. stykket "Forloren". Billetpris voksne 1 kr. børn 25 øre.

*Stående fra v.: Aksel Jensen, Jens Noe Hansen, Johannes Poulsen Johs. Iversen, H. C. Thomsen, Villy Pedersen, Kirstine Jensen.
Sidd. fra v.: Elly Klausen, Lilly Eriksen, Aage Jensen*

Samme år 11. marts opførte foreningen "Gl. Dans" på Knudsens hotel stykket "På valsen".

Dilettanter "Genboerne" ca. 1934 . Fra v.: Marinus Eskildsen, Jens Chr. Lauridsen og Lars Toftlund

*Dilettanter Genboerne 1934
Fra v.: Ester Lauridsen, Erne Lauridsen og Kirstine Eskildsen*

Igen samme år opførtes dilettantstykket " Genboerne " af J. C. Hostrup.(Se forrige side) Spillerne var i dragter fra 1844. Stykket blev opført den 26. 27. 28. og 29. marts med efterfølgende Bal til kl.3. Vi ved ikke hvilken forening, der stod bag opførelsen.

1935 opførte Ungdomsforeningen i Forsamlingshuset stykket "Det røde Silkebaand" af Thomas Olesen Løkken, og det blev spillet igen den 3. marts. Billetpriser voksne 1 kr. børn 25 øre.

Dilettant 1937: "Krage søger Mage"

St. fra v: Anne Bjerregaard, Edgar Lauridsen, Jens Bjerregaard, Kobberø, Kirstine og Marinus Eskildsen

Sidd. fra v.: Kommis Rahbæk, Fru Kobberø, Knud Lysgaard, Erna og Jens Kr. Lauridsen

1935. Socialdemokratisk Forening opførte dilettantstykket ”Slægten ” af Johan Skjoldborg, det blev opført på Knudsens Hotel den 20. og 24. febr.

1936. Dilettantstykket ”Eventyr paa Fodrejsen” af J. C. Hostrup.

Foreningen ”Gammel Dans” opførte stykket ”Tre dages Hefte” på Knudsens Hotel den 7. marts 1936.

Ungdomsforeningen opførte i Forsamlingshuset ”Klokkekilden” af Morten Korch. Stykket opførtes tre gange for fulde huse.

1937. Dilettant på Knudsens Hotel ”Krage søger Mage” opført den 18. og 19. febr. (*Se billedet side 20*).Billetpris voksne 1 kr. Der var fuldt hus og aldrig før så mange i hotelsalen. Det var både Borgerforeningen, Haandværkerforeningen, Idrætsforeningen, Ungdomsforeningen og Socialdemokratisk Forening, der stod for opførelsen.

Dilettant marts 1937 fredag den 5. og søndag den 7. marts ”Rævestreger” af Johs. Buchholz.Billet kr..1 for voksne – generalprøve for børn 25 øre torsdag. Der var mange muntre episoder og mægtigt bifald. Stykkets forfatter og hustru overværede forestillingen. Det var Socialdemokratisk forening, der var arrangør.

1937. Ungdomsforeningen opførte ”Brødrene Østermands Huskors”. Den 11. 13. 15. april.

1938. ” Gammel Dans” opførte ”Østergaard og Vestergaard” den 26. og 27. febr. Billet voksne 1 kr. og børn nu 50 øre.

Dilettant 1938.

Her vises billede af de medvirkende

**Bagerste rk. nr.. 4 og 5 Kirstine og Marinus Eskildsen. Siddende nr.2
Knud Lysgaard og nr.4 Anna Bjerregaard**

Vildbjerg ungdomsforening opførte stykket. ”Der brænder en ”ild”
Stykket trak fulde huse

1939. Ungdomsforeningen opførte ”Enkens Frierfærd” den 12.
14. og 15. febr. I Forsamlingshuset.

Dilettant på Knudsens Hotel den 4. og 5. marts ”Den gang vi drog
af sted”.

Dilettant til fordel for et idrætshus på sportspladsen opførtes den 1. og 3 dec .Stykket hed ”Gorm den Gamle”. Arrangør: Vildbjerg Gymnastik og Idrætsforening

1940. ” Gammel Dans” opførte den 27. og 28. januar ”Det gamle Guld” af Morten Korch. Det foregik på Knudsens Hotel.

Også i 1940 . Vi har ikke navn på stykket . Stykket blev spillet på Knudsens Hotel eller i Forsamlingshuset?

Øverst fra v. nr.1 Fotograf Eskildsen – nr.2 Knud Lysgaard

Nr. 4 Jens Chr. Lauridsen – nr.5 Arne Christensen.

Forrest fra v. Erik Toftlund – Gerda Tronhjem – Kirstine Eskildsen

Og Erna Lauritsen

Dilettant 1947 eller 1948.

Stykket er spillet på Vildbjerg Hotel. Vi mangler navn på stykket og på nogle af spillerne

Dilettanter fra v.: ?, Nora Dyhring,
?, ?, Erna Lauridsen ?, Børge Jelsbach, Kr. Guldager, ?, ?, Leif
Thyning, Edith Nissen, Jens Chr. Laurdsen, sufflør Marie Thomsen.

*Lokalarkivet har et kassettebånd vedrørende
sommerspillet Landmandsliv i Vildbjerglund 1998.
På arkivet er der udstyr til afspilning af de "gamle"
bånd.*

Arkivet har en del ældre bånd, men modtager gerne flere.

Dilettant 1947 eller 1948: Hvad hed stykket ?

Fra v.: Erna Lauridsen, Chr. Guldager, Erik Sloth, Anni Dahl Knudsen, Leif Dyhring, Jens Birk, Nora Dyhring, Kobberø, fru Sloth.

Sidd.: Jens Chr. Lauridsen, Bodil Nielsen

Foran suffløren: Harald Kristensen

Vi mangler billeder til flere af dilettantstykkerne. Skulle der være nogle af vore læsere, der ligger inde med billeder eller andet materiale, vil vi være meget taknemlige for at høre fra jer.

Arkivets åbningstid mandage 14,00 – 17,00

Vildbjerg Tennisklub ca. 1938 til 2013

v/Jens Kristensen

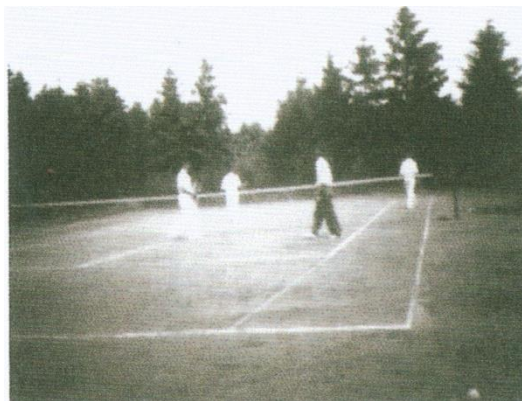
Starten på Vildbjerg Lawn Tennisklub er svært at fastsætte nøjagtig, men ifølge referat fra generalforsamling i Vildbjerg den 13-4-1938 bestod bestyrelsen af Skræddermester Chr. Nielsen, Politibetjent N. C. Petersen, Tømrermester Ivar Thomsen, Lærer Skovenborg samt Kommis Svend Iversen.

1938 Sikjær – Ronbjerg Herning 0-6, 4-6

På samme møde blev det besluttet at tilmelde klubben til Jydsk Tennis Union.

I starten blev tenniskampene afviklet på en græsbane, som var beliggende mellem Søndergade og Lysgårdvej, og som i dag er en del af kirkegårdens og præsteboligens grund, men i 1948 besluttede man at anlægge en ”Rød” bane, hvilket vil sige en bane med knust rød slagger.

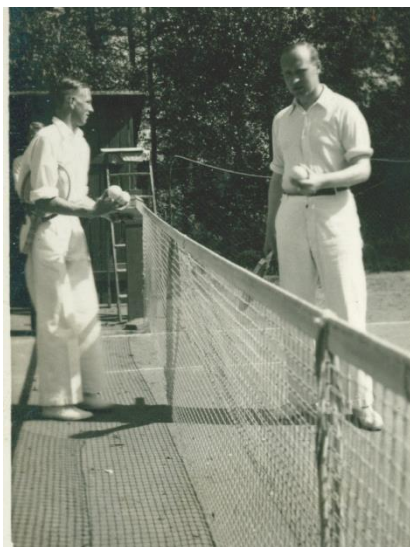

Den første tennisbane

1938 Chr. Nielsen – Billmann, Herning

6-3, 4-6, 2-6

Sv. Iversen - Behrens, Herning

2-6, 0-6

1938 *Frk. Bjelke, Brabrand – Fru Dahl Knudsen, Århus (2-6, 4-6)*

Klubben kørte i flere år uden den store tilslutning og i 1955 blev tennisbanen solgt sammen med Lystanlægget til Menighedsrådet. Tennissporten holdt en pause til 1973, hvor der blev oprettet en tennisafdeling under Vildbjerg Sportsforeninger med 2 baner ved det nuværende anlæg.

Samtidig købte klubben et lille træhus, som i årene frem til 1995 var klubhus. Huset var ikke stort, men der var hygge, og medlemmerne har haft mange gode ”after-tennis” aftener med spillere fra Videbæk og Sunds, som var venskabs-klubber i en del år. I 1990 lagde bestyrelsen en plan for tennisklubbens fremtid. Der var mange medlemmer og tilmelding til turneringer betød, at vore egne baner var optaget af disse kampe, så andre ikke kunne spille. I de år var sporten begunstiget en god kommune, som gav krone til krone tilskud, hvilket vil sige, at en krone i kontingent gav en krone i tilskud. Disse penge blev sat i banken, så i 1992 var økonomien så god at klubben kunne bestille bane nr. 3 til 130.000 kr., som klubben selv betalte.

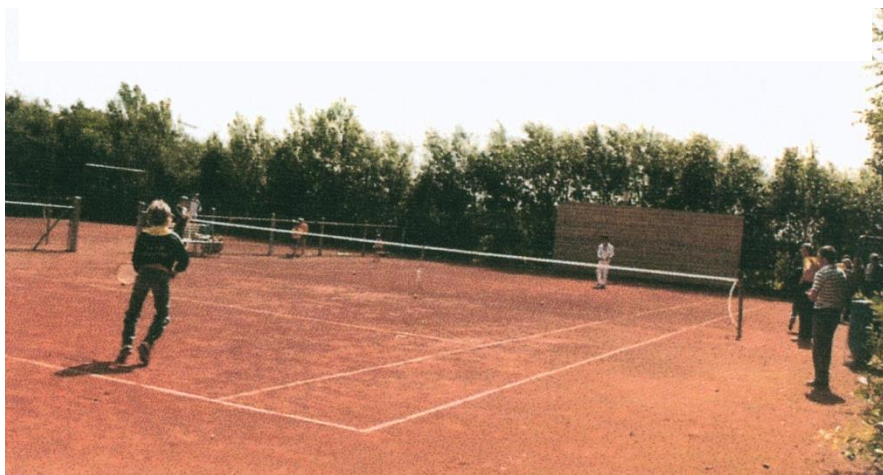

Ungdomsspillere ca. 1990 foran det første klubhus.

Derefter besluttede bestyrelsen, at næste projekt måtte være et nyt klubhus, for med over 200 medlemmer var det hårdt tiltrængt. En af klubbens medlemmer lavede en tegning over et nyt klubhus, som bestyrelsen besluttede skulle bygges, da økonomien var rigtig god. Klubhuset blev opført ved hjælp af klubbens medlemmer færdigbygget i 1995 - byggeomkostninger 625.000 kr., og med et rentefrit lån fra DIF og DGI samt en forstående Midtbank er klubben i dag gældfri. Udover tennisklubben benyttes banerne nu også af Vildbjergs skoler. Petanqueklubben er flittig bruger af klubhuset som mødelokale, samt redskabsrummet til redskaber. Forestående planer om opførelse af hal 2 til Vildbjerg Sports- og Kulturcenter vil medføre, at tennisklubben må afstå bane 3 til dette formål. Klubben har ikke de store indvendinger mod at afgive bane 3, da medlemstallet i tennisklubben er faldet væsentligt, hvilket skyldes de mange idrætsgrene, der findes i dag, og den lokale golfbane har jo stor succes.

Billede af klubhus på bane 1

Bane 2

Skoler og undervisning i Vildbjerg sogn

v/ *Karl Gregersen*

Christian II var meget interesseret i samfundets forhold. Der var mange ting, han gerne ville have gennemført. Han fik lov til at regere landet fra 1513 – 1523. Han ville gerne have indført, at den bredere befolkning skulle modtage undervisning.

Han havde mange ønsker for samfundsforholdene i den 10 års periode, han fik lov til at stå i spidsen for landets regering. Et af hans lovforslag gik ud på, at undervisningen skulle være frivillig – ikke undervisningspligtig. Selvom der ikke var påtænkt undervisningspligt, var et tilbud om enkelte skolefag med kirkens folk som undervisere et stort fremskridt i forhold til det bestående.

På landet var det en udbredt opfattelse, at børnene ikke behøvede undervisning, da de hurtigt skulle hjælpe til i landbruget. Så kunne de få praktisk lærdom gennem forældrene og de steder, hvor de havde tjenesteforhold. Præster og degne skulle undervise børn på landet i den kristne lære samt i læsning, skrivning og regning. I købstæderne skulle oprettes skoler. Eller der etableredes hjemmeundervisning. Christian II betragtede det kristne liv som centralt i tilværelsen. Lovene betød samtidig en udbygning af centralmagten og indflydelsen på samfundet. Det medførte, at adelen smed Christian II på porten og brændte skolelovene.

Forordning om skolerne på landet 1739.

En del af Christian II's tanker om skoleområdet har uden tvivl medvirket til, at der fremover blev interesse for, at børnene skulle modtage undervisning. Loven af 1739 stillede som den første skolelov i Danmark krav om obligatorisk skolegang for alle børn over 6 år, rig som fattig.

Der skulle undervises i og ud fra den kristne lære, dernæst skulle tilegnelsen være skrivning, læsning og regning. Først gode kristne, så nyttige samfundsborgere. Skoleloven medførte, at der skulle oprettes mange skoler rundt i landet. Udgifterne skulle hvile på godsejerne, men det medførte så stor modstand, at loven blev ophævet, og undervisningspligten ikke blev gennemført. Efter skoleloven af 1739 skulle degnene være under tilsyn af biskoppen. Hvis det kneb med at håndtere lærdommen, men degnen ellers førte et kristeligt og anstændigt levned, kunne han tillades at holde en god substitut.

Hvis degnen forsømmer sin gerning i kirken eller fører et foragtelig levned med drukkenskab, sværgen, banden og anden ugudelighed, bør biskoppen fortælle ham, at ansættelsen ophører, og at der indsættes en substitut. Op gennem 1700-tallet blev der bygget eller indrettet mange nye skoler, og der blev ansat specielle skoleholdere. Det betød at degnens og dermed kirkens indflydelse på undervisningen aftog.

Skoleloven af 1814.

Undervisningspligten blev gennem 5 skolelove endelig stadfæstet. Undervisningspligten trådte i kraft, når barnet fyldte 7 år. Den varede til konfirmationsdagen, typisk ved 14-16 år. Alle børn skulle lære læsning og kristendom, men også skrivning og regning. Hvis læreren

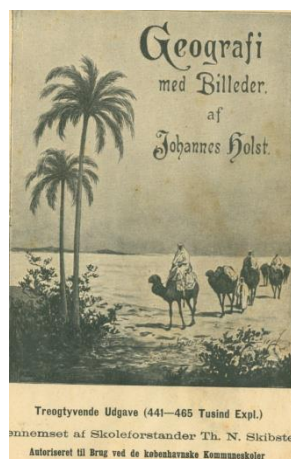
kunne synge, skulle børnene have sang, Drengene skulle have gymnastik, hvis læreren kunne undervise i faget. Desuden skulle børnene læse om fædrelandshistorie, geografi, naturlære, naturhistorie og landets love. 1814 indførtes endvidere skolepligt Skoleloven af 1814 bevirkede en opstramning af skoleforholdene, som de havde udviklet sig til i 1700-tallet. Der var bygget mange ny skoler, hvor udgifterne skulle afholdes af godsejerne. Det var der en del modstand imod blandt godsejerne, så flere steder kneb det med undervisningspligten.

Læreruddannelse.

Efterhånden som lærerne fik en tilstrækkelig uddannelse, blev der normalt en fornuftig arbejdsgang på skolerne. Gennem skolelitteraturen har det ofte været fremført, om de pågældende lærere var i stand til at opretholde diciplin i skolestuen. Det betød meget gennem de mange år, hvor eleverne kun stiftede bekendtskab med én lærer i hele skoleforløbet. Afstraffelsesmæssig var lussinger forbudt med skoleloven af 1814, men selv efter år 1900 er spanskrør, lussinger og skammekrog ofte benyttet. I 1997 vedtog folketetinget, at revselsesretten over for børn var afskaffet for såvel skoler som hjem. Mange forældre havde derefter den opfattelse, at det blev staten og ikke dem selv, der ville sørge for opdragelsen.

Latinskoler.

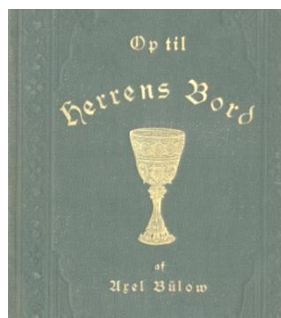
Efter reformationen i 1536, blev der i alle købstæder oprettet latinskoler.

Undervisningssproget var latin, dels skulle skolerne uddanne præster, og dels skulle kirkens forordninger fastholdes. På landet havde man de almindelige skoler og nogenlunde de påbudte fag. Bønderne og bøndernes børn forstod overhovedet ikke latin. Efterhånden ændrede købstædernes skoler sig, og undervisningsfagene blev ændret. I 1903 blev latinskolerne til gymnasier. Latinskolen eller den lærde skole og almueskolen blev sat i forbindelse med hinanden ved hjælp af mellemskolen, der for de dygtige elever i folkeskolen kunne danne overgang til det nu treårige gymnasium. Mellemskolen var tilknyttet gymnasiet og var et 4-årigt undervisningsforløb med start efter folkeskolens 5. klasse.

Skoler i Vildbjerg.

I Vildbjerg sogn havde man formentlig lyttet til forordningen af 1739, idet der blev bygget en skole i 1742. Skolen blev opført nordøst for kirken i så stor afstand, at der var plads til en gang mellem skolen og kirkegårdsdiget. 1840 flyttede man skolen til Bredgade 16, hvor den senere blev ombygget og udvidet. I 1908 var børnetallet så stort, at der blev bygget en ny skole til 190 elever og

Kristendom 1902

med 4 fastansatte lærere. I forbindelse med skolen i 1840 og tidligere havde man en jordlod, som tilhørte skolen. Den blev afhændet ved skolebyggeriet i 1908.

I Rødding gjorde man i 1740 forsøg på at leje en stue til skolebrug. Siden blev der efter 1814 bygget en skole mellem Østergaard og Meldgård. Der var lange afstande i de to ejerlav, Rødding og Røddinglund, så efter 1850 blev skolen flyttet til nuværende plads. Den sidste skole i Rødding blev bygget i 1899 og med en forskole i 1908.

Udviklingen i Vildbjerg sogn har op gennem det 19. århundrede haft tyngdepunkt i Vildbjerg by. Det har betydet, at man fandt rigtigst at nedlægge først undervisningen for de store klasser i Rødding skole 1958 og nedlægge skolen i 1961

År	Antal Indbyggere	Skolebørn Vildbjerg	Skolebørn Rødding	Skolebørn Merrild
1787	180	18	17	4-6
1850	419	34	26	4-6
1925	1818	215	28	

Lærere og lærerinder ved skolerne i Vildbjerg sogn.

Hvis man kigger i skoleprotokoller og folketællinger, er der sket en kolossal udvikling på skoleområdet, d.v.s. børnenes undervisning. Den skolepligt og den undervisningspligt, der blev lovgivet om i 1739, slog for alvor igennem med loven af 1814. Det blev ikke præst og degn, der skulle sørge for undervisning, men den skoleholder, der var ansat til embedet. Ret hurtigt fandt man frem til det praktiske i, at der ikke var jordtilliggende til skolen. Læreren fik den løn, han kunne leve af og skulle ikke dyrke korn eller passe køer ved siden af. Samtidig havde lærerne en uddannelse.

Anders Kr. Markussen fra Rødding var vinterlærer ved Merrild og Rødding skoler og i de senere år ansat ved Rødding skole. Han havde ikke en egentlig læreruddannelse, men som husmand havde han en mindre ejendom, der skulle passes. Da han havde begge skoler måtte han spadsere 1½ mil til sin ene skole. Skolestuen var utæt, så børnene nogle gange sad om kakkelovnen rystende af kulde. Han fik en meget lille løn, som af hans efterkommere blev betegnet som en ren skam. Anders Kristian Markussen stillede ikke selv store krav til livet. Han var glad og tilfreds i sin gerning. Da han blev fastansat lærer ved Rødding skole fik han 500 kr. årligt. Nu syntes han, at han ligefrem levede i overflod. Han døde i juni 1898, 66 år gammel

Carl Jensen var lærer ved Rødding skole fra 1900 Og fik fra forskolens oprettelse hjælp af forskellige lærerinder. Carl Jensen var en dygtig og interesseret skolemand, der voksede godt sammen med befolkningen. Han kom til

en nyopført skole hvor der ikke var nogen form for plantevækst, men der blev i hans tid en smuk og hyggelig have med gode læforhold. Han sad i flere bestyrelser, og han holdt mange historiske foredrag. Han udgav ”Verdenshistorier” for aftenskoler.

Peter Just afløste Carl Jensen i 1935, men efter 22 års forløb rejste han til Agri skole på Mols. I Rødding forsamlingshus blev der holdt afskedsfest for ham og husbestyrerinde Marie Skodborg. Peter Just var som forgænger en drivkraft i området, og de mange ord, der lød ved afskedssammenkomsten, beskrev en dygtig og afholdt lærer.

Peder Just står øverst til venstre på skolebilledet fra omkring 1950. Der foreligger navne på alle elever, så de noteres fra lærer Just og mod højre.

Anny Vesterager, Ingrid Frølund Pedersen, Helga Pedersen, Frits Andersen, Jens Jacobsen, Knud Erik Jensen, Karlo Riis, Kresten Jacobsen.

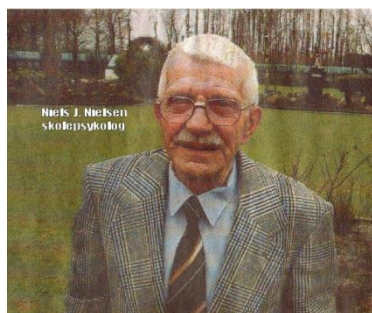
2. rk. Holger Andersen, Frode Råhede Christensen, ,??, Bent Risom, Aksel Pedersen, Else Kristensen, Inger Larsen, Grete Vesterager, Ingrid Riis, husholderske Marie Skodborg.

3. rk. Helge Dahl Knudsen, Ejvind Dahl, Elly Markussen, Edith Dahl Knudsen, Frida Pedersen, Egon Barslund Nielsen, Ingrid Olsen, Bent Pedersen.

4. rk. Henry Frølund Pedersen, Lyng Barslund, Frank Jensen, Henning Thusing, Lydia Riis, Lis Kjær, Birgit Råhede Christensen, Dora Christensen, Kirsten Frølund Pedersen, Lærer frk. Jensen.

5. rk. Kristian Kjær, Hans Jacobsen, Børge Jacobsen, Kaj Henry Thomsen, Bent Dahl Knudsen, Peder Larsen, Thomas Larsen, Karen Jacobsen.

Niels J. Nielsen var den sidste lærer, der virkede ved skolen i Rødding. Han købte skolen og boede der i en årrække. Han supplerede sin læreruddannelsen med et studium som psykolog og havde sit virkefelt i Ringkøbing amt.

Ludvig Christian Damgaard. Ifølge folketællingen fra 1934 hed skoleholderen og kirkesangeren i Vildbjerg Chr. Damgaard. Han rejste til Sunds i 1939. Det fremgår, at hans søn Niels Ludvig Christian Damgård var født i 1825, og derfor var han 96 år, da Konrad Understrup skrev bogen om Vildbjerg sogn i 1921. Det passer sikkert også, som Ludvig nævner, at han plantede det store asketræ på kirkepladsen. Den gode Ludvig fortæller i øvrigt, at deres brønd var sat af kampesten fra kirkegårdsdiget. Det var stenene utilfreds med, så de slog sammen og gav en spektakel, der kunne høres ind i sengen. Det havde Ludvig og hans mor en forklaring på, men det var ikke den samme.

Nis Andersen Pedersen var lærer fra 1856 til 1884. Han var født på landet og havde stadigvæk lyst til landbrug. Han blev gift med en datter fra Sønder Pugdal, og fik en stor del af denne gårds jorder i medgift, en tid havde han 8 køer ved skolen. Han byggede en lade på jorden fra Pugdal, og i 1866 byttede han denne jord med Niels Mouritsen, og fik Bredkær i Nøvling. Den handel tabte han på. Han interesserede sig for vind- og vandmøller og mange andre ting.

Derfor havde han alt for mange jern i ilden til at være lærer. Han holdt en god disciplin i skolen og var god som kirkesanger.

Annoncen er fra 1884, hvor Jørgen Hatt blev lærer ved Vildbjerg skole.

Vildbjerg Skole

Skolelærer- og Kirkesanger-embedet i Vildbjerg er ledigt. Indtægterne ere 23 Tønder Byg, 2 Tdr. 2 Skpr. 1½ Fdkr. Rug. Nannest 1 Td. 4½ Skpr. Byg samt 1½ Td. Rug fra Nøvling nedlagte Præstegaard. Offer og Accidentser 288 Kr. Kirkesangerløn 20 Kr. og som Kirkebyens Skolelærer 20 Kr. Skolepenge 60 Kr. og Kostpenge fra Rødding Biskole 16 Kr. - Jordlod ca. 4½ Tdr. Land god Jord ved Skolen, en Kjærlod paa ca. 1 Td. Land 1/8 Mil og en Englod 3/8 Mil fra Skolen. Anordningsmæssig Brændsel og Fourage. Vedkommende Lærer er pligtig til at undervise 2 Dage ugentlig om Sommeren i Rødding Biskole. Ansøgning sendes til Biskoppen i Ribe inden 14. Juni næstkommende.

Jørgen Hatt var lærer fra 1884 til 1898, hvorefter han flyttede til Holbæk. Han var meget begavet, men han følte sig ikke hjemme blandt befolkningen, idet de emner, der normalt blev drøftet i sognet slet ikke var noget for ham, mens hans interesseområder lå langt fra

befolkningen. Flere af hans børn endte som videnskabsmænd i gode stillinger. Den ældste søn, Gudmund blev omtalt i landets blade, fordi han fik den fineste studentereksamen, der hidtil var taget i Danmark.

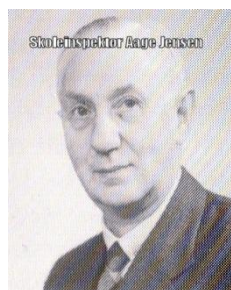
Faderen havde hjulpet ham med forberedelsen. Der foreligger ikke notater om eventuelle hjælpelærere, men på grund af byens udvikling, er der kommet en væsentlig stigning i børnetallet.

Jørgen Hatt fik således undervisningsansvar for den renoverede skole i 1884. Han varetog selv 3. og 4. kl, mens en lærerinde tog sig af 1.

og 2. kl. 3. og 4. kl. fik tilbygningen (Bredgade 14), og 1. og 2. kl. beholdt nr. 16. Der var samtidig privatboliger for lærerinden og Jørgen Hatts familie, hvor 7 børn kom til verden.

Thomas Købmand Thomasen var førstelærer fra 1899 til sin død i 1935. Foruden at være en dygtig lærer, tog han ivrigt del i livet i sognet. Han var med i en del bestyrelser. Hans sangstemme blev

brugt både inden og uden for sognet som leder af sangforeninger. En overgang var han på tale som folketingskandidat.

Aage Jensen, der havde været andenlærer i 20 år blev førstelærer efter Thomasen. Han havde 46 år ved skolen, og han huskes især som en rigtig skolemand. Initiativrig, dygtig, store pædagogiske evner, venlig men bestemt. Skolen blev købstadsordnet i 1950, hvorefter førstelærerstillingen blev omdannet til skoleinspektørstilling.

Jensine Jensen, der var lærerinde fra 1902 til 1943 fulgte som den første med Thomasen over i den nye skole i 1908. Jensine Jensen var utrolig afholdt.

Ved Ludvigs 68-årige asketræ har Thomasen gymnastik.

Vildbjerg skoles lærerstab 1916: fra v. Aage Jensen, Th.Thomasen, Jensine Jensen, Oline Jensen.

Den gamle skole bygget i 1908 var efter den tids forhold en imponerende bygning Tænk, at man langt ude på landet skulle have en sådan bygning. Men sognerådet blev til gengæld ikke genvalgt.

Kildebakkeskolen fra 1986 måtte tage en del af eleverne fra det gamle skoleområde. Der var ikke plads til flere bygninger i midtbyen, og nogen mente, at 700 elever på et område var et stort tal i forvejen.

Landmandsliv

v/ Henry Rasmussen og besøgsven Frank Guldager.

Henry Rasmussen er tidligere landmand i Vester Timring og bor nu på Lærkevej i Vildbjerg. Han er 90 år og kan derfor huske, hvordan livet på landet formede sig i de såkaldte gamle dage. Henrys mor var fra Fyn(Bogense). Hun havde en søster, der blev gift med en læge i Gørding ved Esbjerg. Han var folketingsmedlem for de radikale. Lægen havde desuden købt en gård, som han ville passe ved hjælp af en bestyrer.

Bestyreren af gården blev Henrys far. Der skete så det, at lægekonens søster blev ansat som pige på gården,. Hun blev gift med bestyreren og blev bl. a. mor til Henry.

Efter et stykke tid flyttede de nord på til Skibbild og købte fødehjemmet "Kratgården". Det skete med hjælp fra lægen i Gørding, som havde pant i gården, men de skulle ikke betale renter. På "Kratgården " blev der født en del børn: Poul – Kaj – Grethe – Lis – Nelly – og til sidst en ny Poul. Den først fødte Poul omkom under arbejde i en grusgrav, hvor sandet skred sammen over ham. Den næstfødte Kaj døde under tragiske omstændigheder. Han var gået ned til en å for at skyde gedder. Geværet gik ikke af, og da Kaj undersøgte det, gik skuddet af, ramte ham i maven og dræbte ham.

Henry, født 4-11-1923 fortæller om sin barndom: Vi sov 5 personer i et rum med cementgulv og halm i sengene og selvfølgelig også lopper. I tordenvejr samledes vi alle i soveværelset. Alle skulle hjælpe til, og blev man først færdig,

f. eks. med kartoflerne , skulle vi over til naboen for at hjælpe ham. Der skulle tjenes penge. Når vedkommende nabo betalte lønnen for en dags arbejde, fik man 25 øre. Hvis konen betalte, fik vi kun 15 øre. Far var også streng, så det gav ofte et rap af merskumspiben. Jeg kom også sent i skole, for der var ingen penge til tøj. Vejen til skole var 3-4 km. Der var kun to hjulspor. Om sommeren gik vi med bare tæer og om vinteren i træsko. Om sommeren gik vi i skole fra kl. 7-12 og om vinteren fra kl. 9-15. Den første lærer hed Just. Han var stor, og han var hård. Han havde en ordentlig lab(hånd). Senere kom Hendriksen, en fuldstændig modsætning. Ham kaldte vi mandsling. Vi levede i meget små kår, men føde havde vi jo selv, så vi sultede ikke. Vi havde også får, hvoraf ulden blev sendt til Grindsted og kom tilbage som garn.. Mor farvede selv garnet og strikkede alt muligt. Undertøj kendte vi ikke. Til vinterbrug blev der strikket strømper, der gik helt op i skridtet . Til jul kom der altid en pakke fra moster(lægekonen) og det var altid meget spændende at se, hvad den indeholdt. På vestjysk, siger Henry, lød det ofte: ”dær war ingen, der håd pæng”. Hvad der kan underbygge det er, når Henry fortæller, at naboen ikke selv havde vand, men måtte hente det i en spand ved Henrys forældres brønd. Når faderen købte smågrise, kunne der nemt være et par ekstra med, for folk kunne ikke komme af med dem. Det hjalp i 1935, da der kom ”svinekort”. Havde man sådan et, kunne man levere et svin til slagteriet.. Det bevirkede også, at nogle handlede ” sort” med disse kort. Senere kom så krigen, og tyskerne kunne aftage alt. Henry fortæller, at når der døde en gris, blev den kogt i gruekedlen og brugt som føde til hønsene. Hvis en nabokone havde født et barn, kom man med en barselpotte indeholdende en stegt due. Om foråret skulle vi ud i mosen for at skære tørv.

Henrys maskiner blev større og større

På loftet blev der plads til halmballerne. Henry tager imod.

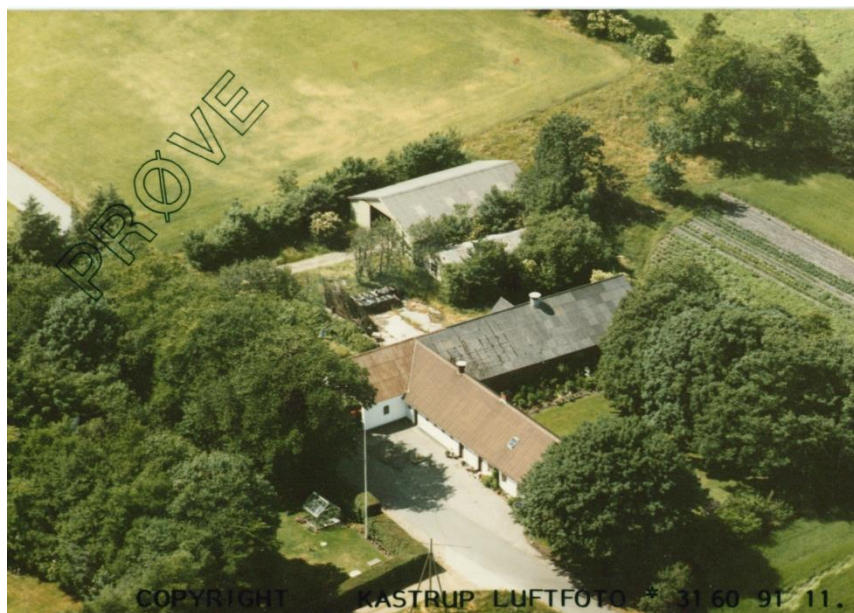
De blev ”skårn”, wæn og ringet, siger Henry, d.v.s. skåret vendt og sat op i runde stakke. Henry fortæller, at han engang blev sparket på låret af en hest, og en anden gang i hovedet. Så fik han lov til at ligge på sofaen nogle dage, men hele hovedet var også gul og blå, og øjnene kunne ikke åbnes. Til læge? Nej sådan noget var slet ikke nødvendigt. Den medicin, man brugte til både mennesker og dyr, og det både indvortes og udvortes, var brændevin eller kamferdråber.

Henry har også fortalt, at han og hans mor gik til Herning. Den første bygning, de mødte, var ”Vestre Gæstgivergård” og på modsatte hjørne købmand Uhrskov. En meget stor begivenhed var også en tur i taxa til Fur for at besøge faderens søster. Ellers gik turene måske til slagteriet i Herning på sædet i en stiv kassevogn, og med en gris bagi.

Henry gik til præst i Vildbjerg ved pastor Bastrup(ham der altid gik i gummistøvler). Henry kom ud at tjene som 15-årig i Tvevad 1939 til en årsløn på 500 kr., hvoraf de 300 kr. blev sparet op. Året efter blev han tvunget hjem igen, men uden løn. Spurgte han efter penge, var faderens svar: ”do hår jo sjæl”. Henry kom tilbage til Tvevad 1941 og 1942 og var meget glad for at være der, ikke mindst fordi, han ikke skulle spise saltet mad hver dag. En af hans arbejdsopgaver i Tvevad var at hjælpe med malkning af køerne hver aften. Ellers havde han som opgave at strigle hestene og passe dem med foder og strøelse. Det medførte også, at han var kusk ude i marken, når hestene skulle trække de forskellige markredskaber. 1943 blev Henry ansat på Meldgaard (en af gårdene i ”Skibildgårde”) og Gerda, var blevet ansat på nabogården ”Østergaard”. Det medførte hurtigt, at de holdt stævnemøder ”båg æ laae”, som Henry siger.

Stuehus og lidt af stald, set forfra.

Men bagved så det sådan ud

Henry fortæller ligeledes, hvordan hele hans ungdom gik under krigen med udgangsforbud efter kl. 21 og deraf følgende ture tværs over markerne for ikke at blive stoppet af tyskerne. Henrys mor havde også været forudseende og sørget for, at han havde 2 sæt tøj gennem krigsårene.

I 1946 blev Henry gift med Gerda og de arbejdede begge 8 år på "Ahle Moesgaard. I 1953 købte de "Granly" i Vester Timring til en pris af 62.000 kr. Der var 23 tdr. land. De manglede 12.000 kr., men lånte dem i sparekassen ved hjælp af 4 kautionister. Senere blev der tilkøbt først 4 tdr. land, senere 23 tdr. land, så gården kom på 50 tdr. land.

Henry har altid haft forskellige tillidshverv. Kasserer i menighedsrådet for Tiphede kirke. Han har udbetalt løn til vejmand Anders Lauridsen, da Anders byggede stendiget hele vejen rundt om Tiphede kirke. Den samme mand var endvidere "klog mand" både når det gjaldt mennesker og dyr. Henry har været formand for husmandsforeningen. Ligeledes formand for Landbounngdom og 4-H.

Han var i bestyrelsen for Abildå mejeri og var med, da det blev solgt til ARLA og bygningerne til smeden. Henry sad også i skolekommissionen for Tiphede Nordre og Søndre skoler. På skoleområdet var han til sidst med i arbejdet omkring Timring centralskole.

Gerda og Henry har 4 børn. Karen Marie, født i 1952, Anna i 1954, Niels Jørgen i 1957 og Lise Lotte i 1960. De hjalp også på gården, men ikke under samme tvang, som da Henry voksede op. Især Karen Marie var ferm til at køre traktor.

De blev også kørt til den form for sport, de dyrkede.

Henry og Gerda solgte jorden til Kr. Jeppesen 1994/1995 og hus med tilhørende maskinhal til ”STOGA fyr”. Herefter flyttede de til Vildbjerg. I år 2000 havde Henry den store sorg at miste Gerda, men inden da havde de haft nogle gode år i Vildbjerg, blandt andet med en udenlandsrejse til Frankrig og Marokko. Henry har en søster, Lis tilbage. Hun bor i Herning og er 96 år.

Henry fortæller også meget om den udvikling, han har været med til, og alt det, der er sket i hans tid. Han tør dog ikke sige, at der ikke kan ske mere, for som han ofte siger på godt jydsk: ”No flyver de jo te æ Maan”

Han er i dag en tilfreds og positiv person, som virkelig kan nyde naturen og noget han ofte siger er: ”Uha – uha, hur haar vi et godt”.

I midten Gerda og Henry

Fra v. : Niels Jørgen, Karen Marie, Anna og Lise Lotte

Nogle af hans bedste oplevelser er, når besøgsvennen Guldager tager ham med på en tur rundt i "Fædrelandet."

På grund af alderen overkommer Henry ikke så meget som før i tiden, men han får tit besøg og hjælp af børn, svigerbørn og børnebørn.

Lokalarkivet siger tak til Henry og Frank for "Landmandsliv".

Gerda og Henry i de "unge " dage

UNG I 1900-tallets begyndelse (Margrethe Tjagvad)

v / Birthe og Knud Sørensen

Et Menneske har Rødder.

Magrethe Tjagvad Madsen, født i Kilde, Aulum sogn 1891.

Magrethe Tjagvad havde et rigt og spændende liv. Arkivet har modtaget arkivalier om en meget spændende dame, som kan tilskrive sig landmandskone – møllerkone og syerske. Har været kogekone i 30-40 år. Foruden at være meddeler til Herning Dagblad.

Vi vil her i denne beskrivelse lade Magrethe Tjagvad selv fortælle fra arkivets materialer om et langt liv på samme egn, i Aulum og Vildbjerg.

Mine forældre blev gift i 1886 og købte en hedelod på 20 tdr. land og et lille beboelseshus i Kilde i Aulum sogn. Ejendommen blev senere kaldt Nyholm. Der var kun pløjet lidt af heden, og huset var indrettet med stue og soveværelse med lergulv. Køkkenet med små piksten og bryggers med større piksten. Min storebror blev født 1888. Da han skulle begynde at gå, ville han gå og rykke i de små lyngtotter, der ville gå gennem lergulvet, men så blev der lagt bræddegulv i soveværelset, men for at spare blev der lagt cement yderst ved muren, (ca. tre kvarter). Vi fik først bræddegulv i stuen til min konfirmation i 1905. Der var ingen kakkelovn. I kammeret havde vi en bilæggerovn, der skulle fyres fra køkkenet. Og vi havde en storovn til at bage brød i med åben skorsten. Der blev al brød bagt.

Jeg tænker, jeg var 4 år, da der blev bygget ud til den ene side, så der var et kroghus, som vi sagde. Hertil brændte vi selv stenene i en teglovn på naboens mark. Der blev kørelade med høje portdøre, så vi

kunne køre ind med store kornlæs og når vognen var tømt, kunne vi køre helt igennem, der var porten lavere.

Det første år havde vi en stud og vor nabo havde også en, så lånte vi hinandens stude. Vi har også haft 2 stude selv, og vi har kørt med en stud og en ko, endog med to køer.

I 1900 fik vi en følhoppe, så blev der føl at sælge af, men til sidst beholdt vi føllet, så var vi rigtig kørende.

Skole- og ungdomstid.

Min skolegang i Kilde husker jeg også tydeligt. Jeg begyndte i 1898. Det var en lille skole. Jeg tror den blev bygget i 1895, før den tid var der en omvandrende lærer, der underviste i det yderste af sognene i de forskellige store gårdes storstuer. I skolen var der bræddegulv strøet med sand og lange borde med et bræt foroven til blækhus. Der var kun to klasser, den lille og den store, og man skulle gå 3 år i den lille og 4 i den store, men var man dygtig, så kun 2 år i den lille. Om vinteren, gik man så to dage om ugen og fire om sommeren. For de store var det omvendt. Vi havde ikke så mange fag.

Dagen begyndte med morgensang og trosbekendelse. Hver anden dag lærebog (Balslev) og hver anden dag bibelhistorie, (Nicolaj Nielsen). Ellers var der regning efter Chr. Hansens regnebog, læsning, skrivning, geografi, danmarkshistorie, diktat og hovedregning samt skønskrift. Vi skulle også synge, men læreren kunne ikke, så det blev ikke til noget. Vi regnede med favn, alen og fod og med pund, kvint og ort.

Margrethe står bag en mindre plejesøster mellem hendes far og mor. Ved siden af faderen står Margrethes 2 brødre Peder og Niels

Det var kun drengene der skulle gøre gymnastik, thi det var ikke noget for piger. I det yderste hjørne af legepladsen var der et wc, med et rum til drenge og et til piger og et til læreren (det hed et vandhus) dengang.

Tiden kom, hvor vi skulle gå til præst, og det faldt sådan at det var om sommeren, men det var der ikke tale om, at der kunne blive tid til, for så blev der for lidt tid til at arbejde derhjemme. Det blev derfor udsat til om vinteren, hvor jeg var fri for skolen. Det var to dage om ugen, og jeg skulle gå en lille mil, jeg var fra det første hold der blev konfirmeret i den nye kirke i Vildbjerg. Den blev indviet den 17. December 1905. Når jeg kom hjem fra skole, om vinteren fik vi fri kl.4, så skulle jeg karte 80 tejer. Først da kunne jeg lave lektier. Min fader bandt løb af halm og syede med pileris, der var flækket og

marven skrabet af, og moder spandt garn. Min storebror skulle strikke. Da jeg var 17 år, tjente jeg på landet et år den halve tid, altså hver anden uge, lønnen var 75 kroner, og det var arbejde både i mark, stald og hus. Jeg fik tuberkulose og kunne ikke magte så meget. Jeg hjalp til derhjemme og gik så i dagleje på nabogården til jeg blev gift i 1912. Her skulle jeg følge med i arbejdet sammen med de voksne, både i roer og høst. Der blev høstet med le (Hjølle) tre mand i rad. Forkarlen og førstepigen, andenkarlen og mig og til sidst manden selv og andenpigen. Man fik lært at binde neg i en fart,

4 generationer hos Margrethes forældre i Kilde. Margrethe holder en datter i hånden. Margretes far og mor står til højre, og hendes farmor sidder ved huset.

men siden fik vi høstmaskine, hvor manden sad, og på det andet sæde sad så forkarlen. De to stærkeste. Og vi skulle så løbe rundt og binde neg. Dette har været omkring 1906 eller 1907, men så kom de i tanker om, at vi skulle holde kl. 18. Det syntes jeg var midt på

eftermiddagen. Når jeg så kom hjem, kunne jeg hakke vore egne roer. Daglønnen var en krone om dagen. At skrabe i kartoflerne, en hel dag gav kun 50 øre .

Når vi fik middagsmad pillede vi selv kartoflerne og dertil fik vi mest almindeligt stegt flæsk med sovs i panden, som blev stillet midt på bordet, hvor vi kunne dyppe. Det var også fast skik, med boghvedegrød ved nitiden om formiddagen. Den kom næsten altid i marken til os. Vi spiste altid af samme fad. Når man var helt færdig om aftenen, fik vi også grød. Det var de store byggryn kogt i kærnemælk. De skulle koges et par timer og så pakkes ned i sengen. Blev der levnet, blev resten brugt sammen med brød i mælk til morgenmad

I min barndom og ungdom havde vi altid travlt til Jul. Så skulle vi børn altid blive i sengen, den dag vor moder skulle pudse kakkelovn. Vor faste dag til julebagning var den 22. December. Grovbrød og sigtebrød blev bagt på æ ovn, det vil sige, at det ikke var på plade. Hvedebrød, og rugkringler og småkager blev bagt på en plade og pebernødderne skulle sættes på plade. Så det var en travl dag for os alle sammen. Der blev ikke tid til middagsmad. Mor kogte grød af det rugmel, som vi havde levnet fra grovbrødet. Det blev kogt i mælk, selvfølgelig i centrifugemælk. Med sirup i grøden smagte det dejligt.

Vi slagtede næsten altid en gris til jul, man skulle have lovning på slagteren en hel måned forud, for det var en hel dags arbejde. Man skulle tidligt op om morgenen og have vandet i kog til at skolde grisen i. Når den så var skrabet ren for børster, blev den hængt op på en stige, hvor den skulle afkøles inden slagteren skulle skære i den. Så tog han indvoldene ud og rensede tarmene, både dem til blodpølse

og dem til medisterpølse. Det tynde maveflæsk og lungerne blev ”krempet” sagde vi, det vil sige, at det blev kogt nogle få minutter for at blive mere fast, så det kunne gå gennem kødhakkeren, og derefter kom der godt med krydderier i. Det smagte så godt. Slagteren havde kødhakker med, for det var ikke almindeligt i hjemmene. Vi hakkede med vuggekniv på et hakkebræt, der blev hul i bunden. Skulle vi selv lave pølser, brugte vi et pøsehorn og trak tarmen over. Det var kohorn af forskellig tykkelse. Det var et drøjt arbejde, at proppe i.

Når vi havde slagtet, skulle vi have dem, som vi kom mest sammen med til spisning. Det skulle være medens kødet endnu var ferskt. Vi kogte noget og satte det i krukke dækket med fedt, så kunne det holde sig længe. Resten skulle i saltkarret. Den gang var der flæsk på grise. Det var daglig kost med stegt flæsk. Jeg husker også, at nogle kørte til havet, så delte vi. Der kom ofte en fiskemand rundt, for at sælge fisk, så vor mad kunne blive afvekslende. Kaffe lavede vi ikke som nu, vi havde en kedel med vand. Når det kogte, kom bønnerne i og grumset sank til bunds. Så var det kaffe. Jeg husker hvor glad mor blev, da min far engang kom hjem og forærede hende en tragtkande med pose i til bønnerne. Dem brændte vi for øvrigt selv i stegepanden og malede dem på kaffekværnen.

Jeg har aldrig haft dukker at lege med. Om vinteren havde vi billedlotteri og så kunne vi vinde garn eller tvist, lære at strikke en 10-12 masker frem og tilbage. Og når vi kunne begynde at karte tejer, var der altid nok at tage fat på. Om sommeren når vi fandt sten med hul i, blev den til en ko, når vi bandt en snor i. Og vi satte sten op til kobåse. Køerne skulle så på græs og de skulle flyttes. Til andre tider fik vi lov at gå til naboskellet, hvor vi legede med naboens børn.

I min barndom havde vi hverken fjeder eller luftmadrasser i sengene. Nej! Det var halm. Til hver Søndag skulle det så rystes godt op . Der blev så lagt, hvad vi havde, et gammelt dynebolster eller lignende og stoppet godt ned. Det kaldte vi ”bræssel” og så underdyne ovenpå. Den var måske stoppet med hønsefjer, det kunne godt blive noget klumpet. Jeg kan da huske, vi plukkede selv hønsene. Vi fik nyt halm i sengene hver sommer.

På de større gårde havde de Julegilde, hvor der var dans, de skulle også spise. De kom ned i dagligstuen i hold, så mange der kunne være ved bordet. Så var der en eller to der spillede Violin. Jeg husker bedst, Jens Nørkjær fra Aulum, Kr. Vældkilde og Moust Hedegaard. Kr. Vældkilde var også vor slagter.

Disse gilder var jeg ikke med til. Jeg er fra et indremissionsk hjem. Vi besøgte gerne familien. Vi har altid haft et Juletræ, der blev pyntet med hvad vi selv lavede, om det så var vat, som vi pillede i stykker, men der var ikke gaver under træet. Den allerførste jul, jeg kan huske, fik vi kun Risengrød, for det var de dyreste gryn. Ellers fik man mest byggrød eller boghvedegrød endog kartoffelmelsgrød, hvor vi selv lavede kartoffelmelet. Det foregik på den måde, at de store kartofler blev skrubbet rene, og så sad vi rundt om et stort kar og rev kartoflerne på et rivejern. (man måtte passe på fingrene). Det hele blev så rørt op med vand og siet i et andet kar. Det der gik fra, kaldte vi mask, hvis der var urenheder blev de pudset af, de blev derefter tørret, gerne i solen. Det der så gik fra, blev røret op igen, det kunne altid bruges til at stive forklæder med. Nej vi havde altid nok at gøre, enten det var sommer eller vinter.

Vi besøgte også vore naboer og venner uindbudt og de besøgte os. Vi havde da altid Sigtebrød med smør at byde på. Vi skulle altid være forberedt på at der kunne komme nogen. Så sang vi tit et par sange

inden vi skiltes. Andre gik sammen og spillede kort, og der fik de nok for meget af de våde varer. De unge som ikke dansede, legede på andre måder, f.eks. to mand frem for en enke, banke grålæder ud, kat efter mus og meget andet.

Jeg blev gift i 1912. Det var et rigtigt bondebryllup. Jeg var i lang sort kjole med myrtekrans på hovedet og langt slør. Det var før bilernes tid. Vi var 24 vogne, da vi var nær byen, kom Jens Nørkjær

fra Aulum på sin motorcykel. Han stod af og trak hensynsfuld cyklen ned i grøften, for at hestene ikke skulle blive bange.

I den, tid var det skik, at vi skulle gå op og ofre på alteret to og to, først brudeparret og så hele følget, 2 kroner til præsten og 1 krone til degnen. Følget lagde vist kun det halve. Når vi så kom tilbage, stod skafferen i entreen og skænkede vin til hver (med småkage) inden de kom ind. Gæsterne havde alle været til frokost, før kirketid.

Margrethes bryllup

Der blev sendt offersedler ud i sognet, de kom fra skolerne. Hvor der ingen børn var på gården, skulle vi gå rundt med sedlerne

På den tid var der meget med ofring.

Der blev sendt offersedler ud i

Ved barnedåb skulle gudmoderen med barnet på armen, samt faddere gå op og ofre på alteret. Der var også noget med Kirkegangskone. Den første gang man var i kirke efter barsel skulle

både mand og kone, gå op og ofre. Der var en salme i salmebogen, der stod for kirkegangskone, men den står der ikke mere. Mine svigerforældre var udvandret til Amerika, på den måde, at først var manden rejst derover, og da han efter tre års forløb havde tjent penge nok til endnu en billet. Blev den sendt hjem til Vinding og næstefamiliemedlem kunne rejse. Således udvandrede familien ad flere omgange. Min mand Mads Tjagvad Madsen, vendte tilbage til

Danmark i 1911 og købte Kilde Mølle, hvortil jeg kom som husbestyrerinde. Bag møllen ses, huset som blev vort hjem frem til 1927 Min mand havde vindmøllen på Kilde bakke vestlig i Aulum. Det var med kludesejl og ikke med vindrose, men med gammeldags krøjeværk, hvor man skulle stå og trække i et tov for at trække den op i vinding Det var ikke altid sjovt, når sejlene blev rullet sammen våde, og det så

samtidig frøs. Så var de ikke til at pille ud. Min mand har mange gange kravlet op i vingerne med kogende vand og hældt på, så han kunne pille sejlene ud.

UDEARBEJDE

Jeg havde ikke noget arbejde, og der gik 5 år inden vi fik børn. Så jeg syede for folk. Jeg havde lært en lille smule. Men så skulle der være telefoncentral, og den blev lagt i vores hus. Det var den gamle med håndsving, og vi skulle selv finde ud af de forskellige centraler som vi skulle igennem, for at komme til abonnenterne, og var den sidste

optaget, måtte vi begynde forfra. Der var ikke nattevagt for vi lukkede kl. 20. Selvfølgelig svarede vi da, hvis vi var hjemme. Vi blev også kaldt op om natten, hvis der var brug for en doktor.

Vores løn var 150 kr. om året, plus lidt ekstra, hvis vi svarede efter lukketid.

Det var i 1916, der blev oprettet så mange små centraler. Der kunne oprettes en central, hvis der var 10 abonnenter og det blev så i, Sinding, Ljørring, Kilde, Vejvad og Rødding.

Under 1. Verdenskrig kneb det tit med forskellige varer. Vi fik mærker på mange ting, bl.a. petroleum. Mange fik karbidlamper, det undgik vi, fordi vi havde telefoncentral. Vi fik ekstra tildeling, så det gik an. Vi havde også en forseglede kodebog, som kun måtte åbnes under krigstilfælde. Den fik vi heldigvis aldrig brug for. Vi fik karbidlygter til cyklerne, de kunne kun lyse når man kørte, så hvis man standsede i mørket, var det mørkt. Uha!

Efter 1. verdenskrig blev det ikke så godt at være møller. Folk måtte ikke fodre deres korn op, og gårdene begyndte at få husmøller. Så der blev for lidt at tjene. Derfor flyttede vi, og fik en gammel gård i Tiphede, som grænsede op til Nørre Omme skel. Det er over 100 år siden, at en ungkarl købte 100 tdr. land hede der. Han boede først i en jordhule, for derefter i det små at bygge hus. Han var fra Najbjerg. Hans yngre søster bar mad og øl ud til ham. Øldunken fik reb på og så slæbte hun den op over bakkerne. Nu er ejendommen ikke så stor, for i 1925 byggedes statsejendom med 20 tdr. land. Og ham vi købte af, beholdt 20 tdr. land. til at bygge på i 1928. Heraf en del plantage. Da vi boede ude på gården, hjalp naboerne også hinanden. En af naboerne mistede sin kone, og han kunne ikke tænke sig at få en kokekone. Derfor gik han til nærmeste nabokoner, om

ikke de kunne og ville hjælpe. Det ville de, hvis de måtte gå hen og få mig med. Det lovede jeg så, og det gik godt. En tid efter kom der så en til mig, og ville have mig til at lave mad til et bryllup. Men jeg sagde nej, jeg har aldrig lært noget eller været på højskole, men han blev ved så længe, at jeg til sidst, lovede at komme. Jeg tog derover to dage før. Den første dag skulle jeg bage brød og småkager. Den anden dag skulle maden ordnes. Vi lavede jo alt selv, både kød og melboller. Og på gildedagen og formiddagen efter skulle alle, som havde hjulpet, spise sammen. Med lidt familie tror jeg vi var 35-40 stykker. For sådan et gilde havde jeg tjent, siger og skriver 12 kr., og det var i 1931. Og så var spillet gående. De kom alle vegne fra for at få mig til at lave mad. Jeg kunne lide det, det var altid spændende. Jeg kan ikke huske dem alle, men nogle glemmer man jo aldrig, fordi

Dette er vist et firklover, som mange vil huske fra festlige lejligheder som her, hvor der koges suppe til bryllup i Timring missionshus. Fra venstre står Marie Stampe, Anna Najbjerg, mig selv og Kirstine Andersen.

der var noget særligt ved dem. Det blev jo moderne, at indbyde i avisen, Og gæsterne behøvede end ikke at melde sig, men jeg spurgte altid, hvor mange de kunde tænke sig, at der kom. Så jeg havde den skik at lave mad til 25 flere. Jeg ville have nok. Til frokost indbød de gerne. Jeg spurgte hvor mange. De mente godt 40. Det skulle være så fint og godt, som jeg kunne lave det. På hotellet lånte jeg deres fine fade og ting, og jeg kunne få nok af råvarer til at lave mad af. Da opvarterne kom, spurgte de om, hvor mange de skulle dække til. Jeg bad dem dække til 50. Det er ikke rart at skulle ind med ekstra tallerkner. Da fadene var blevet pyntet, kom skafferne ud i køkkenet med besked fra sølvbruden, at nu var gæsterne kommet. Jeg sagde, at nu var maden færdig, og man kunne byde til bords.

Så glemmer jeg aldrig, at han kom ud i køkkendøren og sagde.” Nu er bordet fuldt og der står stadig 25 gæster uden plads” Hvordan jeg så ud, ved jeg ikke, men jeg sagde: ” Nu får i maden til dem der er, og så dækker vi et bord ved siden af til resten, og når fadene har været rundt ved det første bord., kan i sætte resten på det andet bord. Jeg vil altså ikke have fadene ud og lave dem om”. Lidt gal var jeg nok, for hvem fik skylden. Men jeg vidste at der var mad nok, og jeg lovede, at skælde ud når de kom fra bordet, men den tak er jeg aldrig kommet af med endnu, for da man gik fra bords, kom sølvbruden hen og omfavnede mig, for så godt og pænt det var. Jeg fik kun sagt, at de skulle have været ved bordet, på en gang. Men hun svarede, at det gjorde ingenting, for der var jo mad nok.

Lidt om Tyende (Piger og Karle)

v / *Niels Korshøj*

Først vil jeg skrive lidt om den lovmæssige fortid og nutid. Igennem tiderne har tjenestefolk været betragtet som en underklasse. Mennesker, der stod under herskabet. Men hvordan har lovgiverne betragtet disse ”undermennesker”?

De første samlede regler findes i Danske Lov fra 1683. Her bestemmes, at tjenestefolk selv må betale, hvis de ved deres handlinger påfører husbond skade. På den anden side, er der en bestemmelse om, at hvis husbond har givet sin tjener fuldmagt til at udføre et hverv, og tjeneren volder skade under udførelsen af hvervet, da må husbonden betale herfor. (Husbonden får dog regres mod tjeneren for udgifterne). Det er en af de få regler fra Danske Lov som stadig er gældende i vore dage.

Figur 1 Der høstes med 1930-1950

Der er skrappe regler om ansættelsesforhold. Man kan sige, at de unge var stavnsbundne til det sogn hvor de hørte hjemme. Kom for eksempel en karl eller pige til en husbond for at søge arbejde, og vedkommende ikke var fra det pågældende sogn, skulle bonden straks forelægge det for den derværende præst som skulle tage ansøgeren i forhør og, hvis forholdene var i orden, da meddele bonden det - samt føre resultatet ind i ansøgerens skudsmålsbog.

Reglerne om ansættelse og opsigelse er også ganske faste. Hvis man fæstes, skal det være for enten et halvt eller helt år. Render man af pladsen i utide svares en bøde på et halvt års løn. Bøden deles med det halve til husbonden og den anden halvdel til deling mellem de øvrige ansatte.

Hvis en tjenestekarl – eller pige, efter lovligt at have forladt en stilling, ville søge arbejde udenfor sognet da skulle sognepræsten skriftligt give dem bevis for, at de var fri af den tidligere stilling, at de ikke var forlovede, ikke i ægteskab og i det hele fri af forpligtelser. Dette indførtes i en såkaldt Skudsmålsbog, der kunne forevises det kommende herskab. Der gives præsten en ganske kort frist til at udføre dette. Ifølge Danske Lov: en halv dag.

Hvis man ikke fulgte disse regler, blev man løsgænger – nærmest fredløs. Herom gjaldt andre, skrappe regler, som jeg ikke kommer ind på her.

I 1917 kommer den første

Figur 2. Afgrøderne køres hjem

egentlige Medhjælperlov. Man har fundet det nødvendigt, at klargøre, hvilke rettigheder en medhjælper egentlig kan kræve for at have en tålelig tilværelse, herunder boligforhold, kost, m. v.

Det skal nævnes, at man ved ”medhjælper” i lovens forstand taler om personer under 18 år. For personer over 18 kan forholdene frit aftales.

I 1961 kommer en afløser for 1917 loven. Den moderniserer de krav tjenestefolkene skal have opfyldt.

Man har hørt om de forhold tjenestefolkene før i tiden måtte tåle. Karlene sov i stalden i en halmseng adskilt fra selve stalden med bræddevæg.

Pigerne måtte overnatte så nær komfuret som muligt – tit på en briks i et lille aflukke.

Disse forhold gør de nævnte medhjælperlove op med og stiller krav om ordentlige forhold.

I loven fra 1917 står:

Når medhjælperen, som en del af lønnen, skal have kost (og som det udtrykkes) natteophold, skal følgende opfyldes: Hver

medhjælper skal have sine egne spisegrejer og sin egen tallerken. Medhjælperen skal have en god sund og tilstrækkelig kost. Der må ikke af

Figur 3. Da oldefar var dreng

husbonden serveres stærke drikke for medhjælperen, og denne må ikke opbevare eller nyde sådanne på sit værelse.

Medhjælperen skal have et lyst og luftigt værelse med let åbnelige vinduer. Værelset skal være på mindst 16 kvadratmeter, og hvis det findes i en stald, må der ikke være direkte adgang fra stalden.

Enhver medhjælper skal have sin egen seng eller køje , og værelset skal være forsynet med bord, vaskestel og en stol. Der skal gives medhjælperen rene lagner mindst en gang om måneden og rent håndklæde mindst en gang om ugen.

Om vinteren skal der anvises medhjælperen et behørigt opvarmet værelse til ophold i fritiden, hvis hans almindelige værelse ikke er opvarmet.

I øvrigt er husbond forpligtet til at brandforsikre medhjælperens ejendele.

I den reviderede medhjælperlov fra 1961, er der foretaget visse ændringer. Nu skal medhjælperen ikke alene have egen tallerken, men kosten skal være god, sund, tilstrækkelig og veltilberedt. Den

skal tillige indeholde de nødvendige næringsbestanddele i fornødne mængder.

Nu skal vinduet være let åbneligt og udgøre mindst 10% af gulvarealet. Værelset må kun benyttes til natophold for 1

Figur 3. Tjenestepigernes bestilling

person. Hvis væggene er kalkede, skal de kalkes mindst en gang årligt. Gulvet må ikke være af sten eller lignende materiale. Værelset må ikke have sin eneste adgang gennem rum, der tjener til natophold for noget af husstandens øvrige medlemmer, og det må ikke udgøre eneste adgang til noget af den øvrige husstand anvendt rum. Der er øvrige bestemmelser om adgang til at klage til arbejdstilsyn, m.v.

Det var noget om de regler, der har været og sidst er om tyendes beskyttelse.

Der er sikkert mange der har hørt gruelige historier om, under hvilke forhold tjenestefolkene levede. At karlene fik lov at sove i et hjørne af stalden – at tjenestepigerne måtte tage til takke med en interimistisk soveplads i mælkerummet ved siden af spisekammeret. Det har utvivlsomt også fundet sted, men i den litteratur, jeg har kunnet finde om forholdene, har herskabet i det store og hele været bevidste om, hvilken uundværlig hjælp tjenestefolkene var – og derfor behandlet dem anstændigt

Jeg vil gå over til, at citere fra nogle af de kilder, jeg har kunnet finde.

I Hardsyssels Årbog fra 1924 kan man læse: Op til midten af 1800

Figur 5. Smart plov gjorde Nordeuropa rigt

tallet var de fleste gårde ikke større, end man kunne hjælpe sig med en karl og en pige. Var der ingen børn, eller de var så små, at de ikke kunne passe kreaturerne, havde man desuden tjenestedrenge og tjenestepiger til at vogte,

men kun en af hver slags, med mindre der holdtes så mange får, at de måtte have en lille dreng eller pige til at vogte lammene, og hvor de havde gæs, havde man en lille dreng eller pige til at passe dem.

I den tid var det sædvanligt sådan, at tjenestefolkene regnedes med til familien. De opholdt sig i samme stue og fik deres mad ved samme bord. Tyendet lønnede da også sædvanlig husbond og madmoder med flid og troskab i deres gerning, og forholdet mellem dem var tit således, at tyendet blev ved at tjene det samme sted i flere år.

Det skete også tit, at når en pige havde tjent samme sted i flere år at madmoderen hjalp hende til at få ikke alene gode gangklæder, men også til at få en seng eller to, når hun skulle giftes, og det var heller ikke sjældent, at tjenestefolkene rådførte sig med deres husbond og madmoder med hensyn til deres giftermål. Det skete også undertiden, at karlen fik sin husbond til at bejle for sig, når der var en pige, karlen holdt af, men ikke selv havde mod at fri til. Det var også tit, når en karl skulle giftes, og han selv havde for lidt at sætte bo for, at husbond hjalp ham både med gode råd og penge.. På samme måde

hjalp de også pigerne til rette, når de ville giftes. Det skete ikke så sjældent, at husbond og madmoder holdt pigens bryllup uden betaling. Husbond og madmoder var da også meget omhyggelige for deres tjenestefolk i sygdomstilfælde, og ligeledes gav de dem advarsler om, hvad der var slet, og tilskyndede dem til, hvad der var godt.

I det hele var der sædvanligvis et godt

Figur 6. Tjenestepige stryger tøj

og fortroligt forhold mellem husbond og tyende.

Jeg kan ikke udtale mig om, hvorvidt der her er tegnet et lidt for idyllisk billede af forholdet mellem herskab og tjenestefolk. Det har i alt fald ikke alle steder været så harmonisk.

Jeg kan nævne, at min yngre bror allerede som 11årig kom ud at tjene hos min morfar i Assing, og at skoleskift, fraflytning fra vort trygge hjem, tab af kammerater bestemt ikke var noget der huskes som noget positivt fra hans side. Som 14årig kom han i tjeneste hos en gårdmand i Riis og senere på Ørndrup ved Birkerød hos Johannes Munk Jepsen. Det var min fars absolutte overbevisning, at min bror skulle være landmand, men det var slet ikke min brors ønske. Han tog konsekvensen ved at udvandre til Canada, hvor han tog hånd om sin ønskede karriere.

Sluttelig vil jeg beskrive et eksempel på, hvordan en ung piges karriere kan forløbe. De jeg kender her i Vildbjerg, herunder et par af de piger, der var i huset hos mine forældre, og som stadig lever og som jeg stadig omgås, vil jeg undlade. I stedet vil jeg beskrive

forløbet for Agnes
Jensen fra Foersom.

Hun blev født i 1918 på et lille landbrug. Hendes far døde, da hun var 4 år. Hun havde en 4 år ældre søster.

Hun fortæller: Jeg var hos min mor, indtil jeg var otte år, så kom jeg

Figur 7. Udsnit af karlekammer ca. 1900

ud blandt fremmede. I den første familie var jeg i tre år. Det var en god plads, men jeg havde jo ingen barndom i den forstand. Det var som det jo var dengang med slid og slæb. Jeg var ansat som pige til at hjælpe til med alt, hvad der foregik – med at passe køer og hente køer, flytte dem og alt det der. Skolegang var der ikke meget af på landet dengang. Jeg blev i den plads til jeg var 11, så solgte husbond gården, og så måtte jeg rigtig ud at tjene, og det var langt, langt ude på landet. Der var jeg en sommer og fik 100 kroner i løn. Der synes jeg ikke, jeg havde det godt. De udnyttede mig i den grad. Jeg var stor og kraftig, og så syntes de nok, at jeg kunne lave lige så meget som en voksen. Så jeg sled og slæbte og fik nok min dårlige ryg dengang.

Derefter kom jeg hjem til min mor og gik i skole om vinteren. Derefter var jeg så ude at tjene igen i et par somre og blev konfirmeret – og tjente så på landet til jeg blev atten år. Så ville jeg ikke være der mere. Jeg syntes altså, at de udnyttede en tjenestepige i en grad, så der ikke var nogen grænse for, hvad de kunne byde en.

Så kom jeg til byen og lærte også at sy lidt. Det var Tarm, jeg kom til, bl. a. til en landinspektør. Det var mit første møde med byen, hvor man skulle sige ”De”, ”hr.” og ”frue”, og alt det der.

Det har aldrig været aktuelt at fortsætte skoleuddannelsen. Jeg var ikke glad for at gå i skole. Jeg flyttede jo så tit. Når mor flyttede, sted og en anden skole. Jeg har gået i syv forskellige skoler. Jeg har aldrig tænkt på efterskole eller

Figur 8. Pigekammerstol m.m.

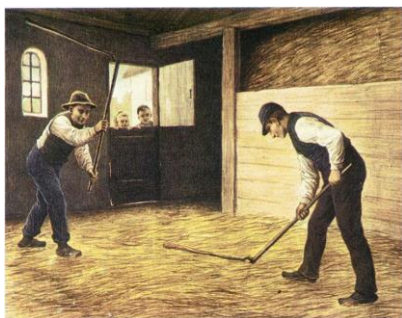
husholdningsskole, men jeg ville gerne uddanne mig. Senere kom jeg ind som sygeplejeelev, og det gik vældig fint. Jeg havde let ved at følge med. Men så fik jeg problemer med hørelsen og så var det slut. Jeg blev gift og fik børn. Så gik årene.

Jeg vil fortælle lidt mere om arbejdet på landet. Jeg skulle malke, vaske spande, gå med i marken – om det så var at sprede møg- som 14-15årig!

Jeg syntes, at karlene havde det bedre end pigerne. De kunne sove middagssøvn, og vi andre skulle rydde op efter middagen – og så med i marken igen. Der var dengang ikke nogen fagforening, man kunne søge hjælp hos.

Da jeg besluttede ikke at være på landet mere, kom jeg til sognefogeden i Tarm. Der arbejdede jeg om formiddagen og syede om eftermiddagen. Dog skulle jeg være med i markarbejdet om sommeren. Det var et pænere hjem, men stadig et landbohjem. Derefter syede jeg en hel vinter. Da var jeg hjemme hos min mor, der nu havde en lejlighed i Tarm. Jeg syede også lidt for mig selv. Senere kom jeg til at sy både for mig selv og andre.

Jeg ville nu til at se mig lidt om. Jeg ville gerne have en plads i København, men det blev Helsingør ud til Strandvejen. Det var en veninde i Helsingør der skaffede mig pladsen.

Jeg var i pladsen i to år. Det var et herskabshjem, hvor man kun blev betragtet som det tyende, man var. Herskabet var en ældre kunstmaler, der var enkemand. Han havde en

Figur 9. Der tærskes med plejl

husbestyrerinde der bestemte alt vedrørende husførelsen. Det hele skulle være så herskabeligt. Der blev serveret på sølvfad, og når jeg gik ud efter serveringen skulle jeg gå baglæns ud af døren.

Jeg syntes, der var meget snobbet og unaturligt. Selv juleaften måtte jeg sidde i køkkenet og spise – og så var jeg lige inde at få min julegave ved træet. Derefter var der opvasken. Det er den eneste gang, jeg har længtes hjem. Det var den juleaften! Det blev sådan under krigen, at der skulle sparres på alt, og det var mig, der skulle spare først. Jeg fik sådan en gammel petroleumskakkelovn på værelset, som lugtede fælt. Ville man ud, skulle man altid spørge om lov. Man skulle spørge om fri, men blev ikke spurgt om, hvad man foretog sig.

Der var meget, man skulle finde sig i, men man sagde ikke noget om at være utilfreds. Det gjorde man ikke dengang. Man kunne blive sagt op med 14 dages varsel, og det var jo noget forfærdeligt noget ” at blive jaget af sin plads ”, som de sagde. Man lærte jo at tie, selvom man somme tider gerne ville have haft luft. Vi havde ikke skudsmålssbog, men man skulle gerne have anbefaling.

Efter den plads var jeg i huset ret kortvarigt – måske et halvt år.

Figur 10. Traktoren overtager en del af slæbet.

Fruen der var helt hysterisk på grund af krigen. De troede, at de skulle gå helt fallit, da de ikke længere kunne få de materialer, som de havde brug for til deres forretning. Så var det, at jeg fik en plads på et plejehjem under Diakonissestiftelsen. Det var

noget ganske andet.

Den plads søgte jeg fordi jeg gerne ville være sygeplejerske. Faktisk havde jeg prøvet at spare op til et ophold på en sygeplejeskole før, men det var ikke lykkedes. I herskabshjemmet skulle jeg selv betale de dyre kjoler til servering, så der blev ikke meget til overs.

Derefter kom jeg til Ringkøbing Sygehus. Jeg flyttede dertil, fordi min mor var blevet syg. Samtidig med arbejdet læste jeg til sygeplejerske. Jeg læste i to år, men måtte så holde op. Det var jeg meget ked af. Så blev jeg forlovet og gift, og vi fik familie.

Vi havde en ejendom en overgang, men den blev solgt. Så begyndte jeg at sy for folk, men blev træt af det.

Derefter fik jeg arbejde i vaskeriet på Ringkøbing Sygehus. Det var jeg glad for og fortsatte med det indtil jeg blev folkepensionist. Læseren skal tænke på, at de spring i tid, der forekommer i Agnes Jensens beretning beror på, at beretningen er skrevet direkte efter den mundtlige fortælling.

Figur 11. Ønske om tyendelovens ophævelse

Til notater

.....

.....

.....

.....

Artikler i 2004-udgaven:

Glimt fra årene 1904-1929-1954-1979

Jernbanens 100 år

En Vildbjergpiges erindringer

De grønne spejdere i Vildbjerg

Godser og bøndergårde omkring år 1800

Glimt fra året 2004

Artikler i 2005-udgaven:

Glimt fra årene 1905-1930-1955-1980

Uddrag af Harry Thomsens erindringer

Om lysthuse

Købmænd i Vildbjerg

Glimt fra året 2005.

Artikler i 2006-udgaven:

Glimt fra årene 1906-1931-1956-1981

Lysgaard brødrene

Hans Bøtke og Vildbjerg kirkegård

Bredgade i Vildbjerg

Glimt fra året 2006.

Artikler 2007- udgaven

Glimt fra årene 1907-1932-1957-1982

Farmors erindringer

En vildbjergdrengs liv

Livets gang i købmandsgården

Verner Ebdrup 1935 – 2006

Et byområde i Vildbjerg(Jyllandsgade-Nørregade)

Glimt fra året 2007

Artikler i 2008 udgaven

Glimt fra 1908 udgaven årene 1908-1933-1958-1983

En beretning om ruten Ørnhøj –Timring -Vildbjerg - Herning

Dagliglivet på landet.

Landpostbud cyklede 421.000 km på 37 år.

45 år med kontor i Vildbjerg

Muremester Jens Albæk

Eksempler på landbrugets bygninger i 100 år.

Glimt fra året 2008

Artikler i 2009 udgaven

Den gule bygning – Vildbjerg Folke- og realskole.

Gabriel Kock, sognepræst

På tur med ”Tøsen”

Tilbageblik, Peder Toustrup

Kajs Autografmuseum

Niels Mouritsen

Glimt fra årene 1909-1934- 1959.-1984

Billeder fra året 2009

Artikler i 2010 udgaven.

Vildbjerg gennem 100 år, 1910 –1935–1960 -1985

Johs. B. Skibild, en iværksætter.

Lærerboliger i Vildbjerg skole 1908 - 1961

En Vildbjerg familie

Oplysninger om arkivalier på Vildbjerg lokalhistoriske arkiv

Billeder fra året 2010

Artikler i 2011 udgaven

Glimt fra årene 1911 - 1936 – 1961 – 1986

Ejerlavet Merrild

Fra 2 – 400 hesterkræfter

Fra min barndom på asylet

Marie Livbjerg, en afholdt lærer.

Billeder fra året 2011

Artikler i 2012 udgaven

Vildbjerg gennem 100 år

Tankerne bag oprettelse af Møltrup optagelseshjem

Vildbjerg Cup 1979 - 2012

Historien om Langkjær Stålbyg A/S

Barndom i præstegårdsforpagterhjemmet

Vildbjerg sogn, Hedearealerne

Billeder fra årets gang 2011-2012